

Vilniaus universitetas
TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR POLITIKOS MOKSLŲ INSTITUTAS

TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR DIPLOMATIJOS PROGRAMA

DONATA VIRŠILAITĖ
II kurso studentė

**DONALD J. TRUMP SAUGUMO DARBOTVARKĖ: JAV PREZIDENTO
SAUGUMIZAVIMO RETORIKOS ANALIZĖ**

MAGISTRO DARBAS

Darbo vadovas: prof. Tomas Janeliūnas

Vilnius, 2018

MAGISTRO DARBO PRIEŠLAPIS

Magistro darbo vadovo išvados dėl darbo gynimo:

.....
.....
.....

.....

(data)

.....

(parašas)

.....

(v., pavardė)

Magistro darbas įteiktas gynimo komisijai:

.....

(data)

sekretoriaus/ės parašas)

.....

(Gynimo komisijos

Magistro darbo recenzentas/ė:

.....

(v., pavardė)

Magistro darbų gynimo komisijos įvertinimas:

.....

Komisijos pirmininkas/ė:

Komisijos nariai:

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

Patvirtinu, kad įteikiamas darbas „*Donald J. Trump saugumo darbotvarkė: JAV prezidento saugumizavimo retorikos analizė*“ yra:

1. Atliktas mano paties ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose;
2. Nebuvo naudotas kitame Institute/Universitete Lietuvoje ir užsienyje;
3. Nenaudoja šaltinių, kurie nėra nurodyti darbe, ir pateikia visą panaudotos literatūros sąrašą.

Donata Viršilaitė

BIBLIOGRAFINIO APRAŠO LAPAS

Viršilaitė D., Donald J. Trump saugumo darbotvarkė: JAV prezidento saugumizavimo retorikos analizė: Tarptautinių santykių ir diplomatijos specialybės, magistro darbas / VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas; darbo vadovas T. Janeliūnas. – V., 2018. – 48 p.

Reikšminiai žodžiai: Saugumizacijos teorija, JAV užsienio politika, Donald J. Trump retorika, egzistencinės grėsmės, grėsmės interesams, terorizmas, niekšiški režimai, imigracija.

Šiame darbe nagrinėjama Jungtinių Amerikos Valstijų Prezidento Donald J. Trump poniauguracinė retorika. Remiantis Kopenhagos mokyklos saugumizacijos teorija ir pasitelkus kokybinės turinio analizės metodą analizuojama kokius užsienio politikos elementus sugrėsmina JAV Prezidentas ir kaip tai atsiskleidžia Prezidento retorikoje.

Tikrinama, kaip Prezidento įvardytos grėsmės atsispindi 2018 m. Jungtinių Amerikos Valstijų Nacionalinio saugumo strategijoje, kokios priemonės pasiūlomos toms grėsmėms sumažinti ar panaikinti bei ar pasiūlytas priemonės, remiantis saugumizacijos teorijos prielaidomis, galima laikyti nepaprastosiomis priemonėmis t.y. kurios iš Prezidento įvardintų grėsmių peržengia saugumizuojančio veiksmo ribą.

Turinys

Įvadas.....	6
1.Literatūros apžvalga	10
1.1. Kodėl išrinktas Donald J. Trump?	10
1.2. Ko tikėtis iš Donald J. Trump?	14
2.Kopenhagos mokykla tarptautiniuose santykiuose: Saugumizacijos teorija.....	21
3.Tyrimo metodologija	25
4.Egzistencinės grėsmės JAV Prezidento retorikoje	29
4.1. Terorizmo grėsmė.....	29
4.1.1. Kova su terorizmu, kaip kova prieš blogį.....	30
4.1.2. Karas su nestandartiniu priešu	32
4.2. Niekšiški režimai	33
4.2.1. Niekšiški režimai disponuoja ir kuria masinio naikinimo ginklus	33
4.2.2. Niekšiški režimai yra atvirai priešiški nusiteikę Jungtinių Amerikos Valstijų atžvilgiu.....	34
4.2.3. Niekšiški režimai yra susiję su teroristinėmis grupuotėmis	35
4.2.4. Prieštarauja vertybėms.....	36
4.2.5. Destabilizuoja regioną	37
5.Grėsmės JAV interesams JAV Prezidento Retorikoje	37
5.1. Blogi susitarimai.....	38
5.1.1. Susitarimai yra nesąžiningi ir neabipusiai	38
5.1.2. Blogi susitarimai išveža darbus iš JAV	39
5.1.3. Mažina JAV piliečių atlyginimus	39
5.2. Valstybės, nevykdančios finansinių įsipareigojimų tarptautinėse organizacijose.....	40
6.Dvejopo pobūdžio saugumizacija: grėsmės ir išlikimui, ir interesams	40
6.1. Imigracijos grėsmė	40
6.1.2. Imigracija silpnina JAV ekonomiką.....	42
7.Nacionalinio saugumo strategija	43
7.1. Grėsmės JAV Nacionalinio saugumo strategijoje.....	43
7.2. Priemonės, siūlomos įvardytoms grėsmėms suvaldyti	45
Išvados.....	49
Literatūros sąrašas	53
Summary.....	62

Įvadas

2016 m. lapkričio 8 d. pasaulį apskriejo pribloškianti žinia: Jungtinėse Amerikos Valstijose išrinktas naujas Prezidentas – nekilnojamojo turto magnatas, realybės šou vedėjas, pagarsėjęs aštriais pasisakymais ir ekscentrišku elgesiu – Donald J. Trump. Nuo tos akimirkos, kai paaiškėjo, kad Baltuosiuose Rūmuose netrukus įsikurs ir už valstybės vairo stos šis, daugeliui netikėtai rinkimus laimėjęs respublikonų kandidatas, JAV užsienio politikos ateitį apgaubė nežinia. Gana radikalūs ir provokuojantys rinkimus laimėjusio kandidato pasisakymai užsienio politikos klausimais rinkimų kampanijos metu (pvz. itin daug atgarsių susilaukęs pareiškimas, kad JAV pastatys sieną pasienyje su Meksika ir privers Meksikos vyriausybę sumokėti už statybas¹) privertė visus dvejojti dėl tolimesnio JAV užsienio politikos formavimo, prioritetų, galimų pokyčių ir sunkiai prognozuojamų veiksnių susidūrus su realiais iššūkiais bei krizėmis tarptautinėje erdvėje. Viena tapo aišku – JAV užsienio politika nebuvo tokių fundamentalių debatų objektas nuo Franklin Roosevelt laikų.²

Ar D. J. Trump galima laikyti tradiciniu atsiskyrėliu, iškeliančiu savo šalį į pirmąją vietą (pagal vieną iš pagrindinių jo rinkiminės kampanijos šūkių „Pirmiausia Amerika“ (angl. *America first*))? Ar galima tikėtis ypatingos trinties su musulmoniškomis valstybėmis? Ar naujasis Prezidentas palankus Rusijai ir sieks atšildyti dvišalius santykius su šia valstybe? Ar reikėtų laukti didesnio dėmesio Azijai? Galbūt D. J. Trump galima laikyti tikru merkantilistu, manančiu, kad prekybos apribojimai yra vienintelis būdas pagerinti amerikiečių vidurinėsios klasės gerbūvį?³ Tai tik nedaugelis klausimų, kuriuos Donald J. Trump atėjimas į valdžią paskatino apsvarstyti tiek JAV valstybes sąjungininkes tiek mokslininkus.

Tyrimo problema: Nors iš karto po 2016 metais JAV įvykusių Prezidento rinkimų buvo (ir iki šiol yra) jaučiamas didelis poreikis tirti pokyčius JAV užsienio politikoje, tačiau praėjus daugiau nei metams nuo JAV Prezidento inauguracijos bene visas dėmesys akademinėje literatūroje vis dar skiriamas rinkiminiam laikotarpiui. Ypač ryškios dvi kryptys: (1) tyrinėjamos priežastys, nulėmusios netikėtą Trump pergalę rinkimuose prieš demokratę Hillary Clinton – daug diskusijų skiriama melagingų naujienų (angl. *fake news*) fenomenui, galimai socialinių tinklų (Facebook, Twitter, Reddit ir kt.) įtakai, dešiniųjų populistų populiarumo augimui ir t.t.; (2) pasitelkiant įvairius metodus prognozuojama, ko galima tikėtis JAV užsienio politikoje Donald J. Trump

¹ BBC, “Donald Trump: Mexico will pay for wall, '100%”, 2016 09 01, <<http://www.bbc.com/news/election-us-2016-37241284>> [Žiūrėta 2018 04 12]

² Walter Russell Mead, “The Jacksonian Revolt. American Populism and the Liberal Order”, Foreign Affairs, 2017 03/04, <<https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2017-01-20/jacksonian-revolt>> [Žiūrėta 2018 04 12]

³ Reinhard Wolf, “Donald Trump’s Status-Driven Foreign Policy”, *Survival: Global Politics and Strategy*, 59 (5), 2017 10/11, 99 psl.

prezidentavimo laikotarpiu – ieškoma atsakymų egzistuojančiuose teoriniuose modeliuose (pvz. Walter R. Mead pasiūlytose ketveriose JAV užsienio politikos tradicijose ar Robert J. Art didžiosiose strategijose), bandoma prognozuoti remiantis Trump rinkiminės kampanijos retorika ir pan. Galima teigti, kad tyrimų, kurie tiesiogiai analizuotų Donald J. Trump retoriką užsienio politikos klausimais ir tos retorikos santykį su JAV įgyvendinama užsienio politika poniauguraciniu laikotarpiu kol kas ypač trūksta.

Tyrimo tikslas: Daugiau nei metai Prezidento poste yra užtekinai ilgas laiko tarpas, kad galutinai susiformuotų ir išryškėtų pagrindinės užsienio politikos tendencijos, kryptys ir prioritetai, tad šio magistrinio darbo tikslas yra analizuojant Donald J. Trump retoriką užsienio politikos klausimais poniauguraciniu laikotarpiu peržiūrėti, kokias užsienio politikos problemas JAV Prezidentas saugumizuoja ir kaip tų problemų saugumizavimas atsispindi Jungtinių Amerikos Valstijų Nacionalinėje saugumo strategijoje, kurioje pateikiami apsisaugojimo nuo grėsmių būdai galiausiai išvirsta į realius veiksmus užsienio politikoje.

Prezidentų retorika ir valstybės vykdoma užsienio politika neišvengiamai yra susiję. Viena vertus prezidentų retorika atspindi vykdomą užsienio politiką; kita vertus, Prezidentas, pasitelkdamas į pagalbą retorinius įrankius gali daryti įtaką užsienio politikos formavimui pavyzdžiui įtikindamas visuomenę savo tikslų, siekių, užmačių teisingumu ir taip įgydamas rinkėjų palaikymą imtis vienokių ar kitokių veiksmų tam tikru užsienio politikos klausimu.

Tai, kad Prezidento kalbose teikiamas dėmesys tam tikroms vidaus ar užsienio politikos problemoms turi reikšmingos įtakos visuomenės skiriamam dėmesiui tai problemai dar 1985-aisiais pastebėjo Behr ir Iyengar, savo tyrime parodę, kad visuomenė reaguoja į svarbias Prezidento kalbas, skirtas vienai konkrečiai politikos problemai.⁴ Jeffrey E. Cohe savo straipsnyje „Presidential Rhetoric and the Public Agenda“ žengia žingsnį dar toliau, pademonstruodamas, kad visuomenė veikia ne tik į vieną problemą koncentruotos svarbiausios Prezidento kalbos, bet, iš esmės, bet kokia Prezidento kalboje paminėta (kad ir prabėgomis) problema padidina visuomenės sąmoningumą ir susidomėjimą ta problema. Prezidentams netgi nebūtina įtikinti visuomenės problemos svarba – užtenka tiesiog ją paminėti, kad tai sukeltų susirūpinimą visuomenėje.⁵ Dar įdomiau tai, kad, anot J. E. Cohe, Prezidento populiarumas visuomenėje šiam efektui įtakos neturi t.y. nepopuliarūs Prezidentai sugebėjo atkreipti visuomenės dėmesį ne ką mažiau nei populiarieji.⁶ Žinoma, šis efektas nėra amžinas, straipsnyje pažymima, kad Prezidentui paminėjus tam tikrą

⁴ Roy L. Behr and Shanto Iyengar, "Television News, Real-World Cues, and Changes in the Public Agenda," *Public Opinion Quarterly*, 49, 1985, 38-57 pusl.

⁵ Jeffrey E. Cohen, „Presidential Rhetoric and the Public Agenda“, *American Journal of Political Science*, 39(1), 87 – 107 pusl.

⁶ Ten pat, 102 pusl.

problema visuomenės susidomėjimas greitai kilęs – greitai ir nusiūgsta, pvz. ekonomikos ir pilietinių teisių politikos problemų paminėjimo sukeltas efektas dinga per metus. Vis dėlto išimtis taikoma užsienio politikos problemoms, kurių paminėjimu atkreiptas visuomenės dėmesys išlieka gerokai ilgiau, nei kitų sričių politikos problemų.⁷

Ryšį tarp Prezidento retorikos ir užsienio politikos išdavų taip pat tyrinėjantys James N. Druckman ir Justin W. Holmes pasitelkia *priming* sąvoką, norėdami parodyti, kad prezidentas gali pats daryti įtaką visuomenės pritarimui jo paties sprendimams ir veiksams.⁸ Pasinaudodami Miller ir Krosnick pasiūlytu *priming* apibrėžimu (šis reiškinys “atsiranda, kuomet spaudos dėmesys tam tikram klausimui verčia žmones suteikti ypatingą reikšmę tam klausimui vertinant bendrą Prezidento veiklą”⁹) bei pabrėždami skirtumą tarp visuomenės įtikinimo ir *priming* (įtikinimas reikštų, kad asmuo pakeitė nuomonę apie tai, kaip Prezidentui sekasi susidoroti su viena ar kita problema, tuo tarpu *priming* vyksta, kai pasikeičia pačios problemos, kuriomis remiantis asmuo vertina bendrą Prezidento darbą) autoriai pademonstruoja, kad Prezidentas, naudodamas retoriką ir strategiškai pasirinkdamas temas ir problemas, apie kurias kalbės, iš tiesų gali tiesiogiai kontroliuoti viešąją nuomonę apie save taip užsitikrinant piliečių paramą ir tai strategiškai naudoti siekiant savo tikslų¹⁰ formuojant tiek vidaus tiek užsienio politiką. Svarbu paminėti, kad autoriai pripažįsta, jog vis dar neaišku kiek laiko išlieka *priming* efektai visuomenės nuomonei, tačiau pabrėžia, kad net trumpalaikis efektas gali turėti reikšmingų padarinių Prezidento veiksams ir politikos formavimui.¹¹

Vienas iš būdų Prezidentui formuoti savo darbotvarkę iškeliant tam tikrus klausimus į darbotvarkės pradžią ir sukoncentruojant visuomenės dėmesį į tam tikrus klausimus yra tuos klausimus saugumizuoti. Kaip teigia saugumizacijos teorijos pradininkai Barry Buzan ir Ole Weaver, saugumo klausimai yra ne tie klausimai, kurie, remiantis objektyviais kriterijais, kelia grėsmę, o tie, kuriuos saugumizuojantis veikėjas įvardija kaip saugumo klausimus.¹² Taigi, kas yra saugumo klausimai sprendžia pats Prezidentas, kuris gali ir strategiškai per savo kalbos aktus saugumizuodamas tam tikras temas manipuliuoti savo darbotvarke. Net ir patys B. Buzan ir O. Weaver pastebi, kad saugumizavimas suteikia galimybes saugumizuojančiam veikėjui išnaudoti

⁷ Ten pat, 100 pusl.

⁸ James N. Druckman ir Justin W. Holmes, “Does Presidential Rhetoric Matter? Priming and Presidential Approval”, *Presidential Studies Quarterly*, 34(4), 2004 12, 755 – 778 pusl.

⁹ Shanto Iyengar, and Adam F. Simon, „New perspectives and evidence on political communication and campaign effects“, *Annual Review of Psychology*, 51, 2000, 149 – 169 pusl.

¹⁰ James N. Druckman ir Justin W. Holmes, 757 – 760 pusl.

¹¹ Ten pat, 775 pusl.

¹² Barry Buzan, Ole Weaver ir Jaap de Wilde, “*Security: A New Framework for Analysis*”, Londonas: Lynne Rienner Publishers: 1998 m., 21-24 pusl.

grėsmes savo naudai ir reikmėms, o sėkminga saugumizacija suteikia saugumizuojančiam veikėjui teisę tvarkyti saugumizuotus klausimus su mažesniais apribojimais ir kai kuriais atvejais su mažiau demokratiškais būdais.¹³

Tyrimo pagrindinis klausimas: Kokius JAV užsienio politikos aspektus saugumizuoja Donald J. Trump ir kaip tai atsispindi JAV Nacionalinėje saugumo strategijoje?

Tyrimo uždaviniai:

1. Apžvelgti akademinę literatūrą analizuojančią JAV Prezidento Donald J. Trump retoriką, užsienio politikos tikslus, kryptis ir vykdomą užsienio politiką.
2. Pasitelkus kokybinės turinio analizės metodą suprasti, kokius užsienio politikos aspektus Donald J. Trump saugumizuoja savo retorikoje.
3. Identifikavus Prezidento saugumizuojamus JAV užsienio politikos aspektus peržiūrėti, kaip tai atsispindi 2018 m. JAV nacionalinio saugumo strategijoje.

Tyrimo metodas: Vadovaujantis kokybinės turinio analizės principais atrinkti tyrimui aktualūs duomenys – ponauguraciniu laikotarpiu Donald J. Trump pasakytos oficialios kalbos, remarkos, spaudos konferencijų transkripcijos. Gauti duomenys susisteminti iki kodavimo rėmo, susidedančio iš dimensijų ir dimensijas paaiškinančių, detalizuojančių subdimencijų, kurios tiriamojoje dalyje analizuojamos per saugumizacijos teorijos prizmę.

Tyrimo teorinis pagrindas: Barry Buzan ir Ole Weaver saugumizacijos teorija.

Darbo struktūra: Darbą sudaro dvi pagrindinės dalys. Pirmoje dalyje pateikiama literatūros apžvalga, aptariamos pagrindinės saugumizacijos teorijos prielaidos ir saugumizavimo žingsniai bei pristatomi kokybinės turinio analizės principai kartu su kodavimo rėmu. Antroji dalis skirta Prezidento Donald J. Trump retorikos bei JAV Nacionalinės saugumo strategijos analizei. Prezidento retorikoje ieškoma saugumizuojamų užsienio politikos elementų ir pademonstruojama kaip tie elementai yra sugrėsinami, tuo tarpu Nacionalinėje saugumo strategijoje tikrinama, kurios iš Prezidento įvardijamų grėsmių yra įtrauktos į strategiją, kokios priemonės yra pasiūlomos toms grėsmėms pašalinti bei ar tas priemonės galima laikyti nepaprastosiomis priemonėmis t.y. tikrinama, ar Prezidento retorikoje saugumizuojamos grėsmės išeina už saugumizuojančio veiksmo ribų.

¹³ Ten pat, 29 pusl.

1. Literatūros apžvalga

Šiame skyriuje pristatoma tai, kas jau buvo iširta ir pasakyta apie 2016 lapkričio 8 d. išrinktą naująjį JAV Prezidentą Donald J. Trump. Peržvelgus šiandien egzistuojančią akademinę literatūrą apie naująjį JAV Prezidentą galima pastebėti dvi plačias tendencijas: (1) Tyrimai, susiję su rinkimų baigtimi t.y. tokie, kuriuose siekiama per įvairias prizmes pažvelgti į 2016-ųjų metų JAV Prezidento rinkimų rezultatus, bandant identifikuoti faktorius, galėjusius prisidėti prie daugeliui netikėto Donald J. Trump laimėjimo arba lemti būtent šio kandidato pergalę, daugiau apžvelgiami poskyryje „Kodėl išrinktas Donald J. Trump?“. (2) Tyrimai ir analitiniai straipsniai, bandantys identifikuoti kaip naujasis Prezidentas, neturintis jokios politinės patirties, paveiks JAV vidaus ir užsienio politiką, ko būtų galima iš jo tikėtis bei bandantys ieškoti istorinių paralelių su ankstesniais prezidentais, siekiant nustatyti, kokios ideologinės krypties Donald J. Trump laikysis formuodamas ir įgyvendindamas JAV užsienio politiką pristatomi poskyryje „Ko tikėtis iš Donald J. Trump?“.

1.1. Kodėl išrinktas Donald J. Trump?

2017 sausio 20 d., 45-asis Jungtinių Amerikos Valstijų Prezidentas Donald John Trump prisiekiamas JAV Kapitolijoje. Tokia rinkimų baigtis nustebino ne vieną: kad Prezidento postą pavyks pasiekti politikos naujokui, skandalingam provokatoriui, atkakliam pagyrūnui ir visapusiškai neįprastam kandidatui nesitikėjo nei mokslininkai, nei kandidatų populiarumo apklausų analitikai, nei visuomenė (daugumos rinkėjų balsai atiteko demokratų partijos atstovei Hilary Clinton).¹⁴ Po tokios netikėtos rinkimų baigties kyla klausimų, kas lėmė būtent tokią įvykių seką. Į šį klausimą bando atsakyti nemažai mokslininkų ir tai sudaro didžiąją dalį šiuo metu egzistuojančių akademinų straipsnių apie naująjį JAV Prezidentą.

Bene populiariausi tyrimai šia tema susiję su rinkimų metu ypatingai daug dėmesio gavusiu, naujienų, kuriose skaitytojams sistemingai ir tikslingai pateikiama melaginga informacija (t.y. tokia, kuri patikrinus faktus yra akivaizdžiai netikra), dažnai trumpiau įvardijamų angliškų pavadinimu „*fake news*“ fenomenu bei gausiai rinkėjų naudojamomis, sąlyginai naujomis, naujienų ir žinių dalinimosi platformomis - socialinių tinklų (pvz. *Facebook*, *Twitter*, *Reddit* ir kt.) įtaka.

Būtent apie *fake news* ir socialinius tinklus rašantys Hunt Allcott ir Matthew Gentzkow, savo darbu siekdami apibrėžti empirinį ir teorinį lauką, įgalinantį kitus mokslininkus tęsti diskusijas apie galimą šių dviejų faktorių įtaką rinkimams, atkreipia dėmesį, kad 2016-ųjų

¹⁴ Matt Flegenheimer ir Michael Barbaro, “Donald Trump Is Elected President in Stunning Repudiation of the Establishment”, *The New York Times*, 2016 11 09, <<https://www.nytimes.com/2016/11/09/us/politics/hillary-clinton-donald-trump-president.html>> [Žiūrėta 2018 04 12]

Prezidento rinkimai nėra pirmieji, kurių metu kandidatams tenka susidurti su naujais medijų technologijų pokyčių keliamais iššūkiais (identifikuojami net keli technologiniai lūžiai pakeitę suvokimą apie rinkimus ir agitaciją: XIX a. atsiradę pigūs ir sąlyginai greitai išdalinami laikraštukai; XX a. išrasti ir greitai išpopuliarėję radijas, o vėliau televizija; XXI a. pradžioje vis labiau prieinamas internetas ir naujienos jame ir galiausiai šiems rinkimams įtaką darę socialiniai tinklai), o ir melagingos naujienos nėra jau toks naujas reiškinys, atsekamas net iki 1835 m. *The New York Sun* išleistos straipsnių serijos apie Mėnulyje atrastą gyvybę.¹⁵ Nuolat modernėjant technologijoms, greitėjant gyvenimo tempui, kai vis mažiau laiko lieka faktų patikrinimui ar išsamiai naujienų analizei nevertėtų stebėtis, kad susiduriama su naujais iššūkiais.

Kone iš karto po rinkimų rezultatų paskelbimo įvairūs apžvalgininkai ėmė versti atsakomybę *fake news* ir socialiniams tinklams už 2016-ųjų JAV Prezidento rinkimų baigtį. Jau sekančią dieną po rinkimų rezultatų paskelbimo, pasirodė galybė straipsnių šia tema. Vienas jų, *New York Magazine* apžvalgininko Max Read, kuriame pastebima, kad kandidatui, kuris dar neseniai buvo taip atitolęs nuo įprastos kandidatų į Prezidentus normos, kad nė vienas ankstesnis tos pačios partijos kandidatas į Prezidentus neapsiėmė jo paremti, socialiniai tinklai, o ypač tokie galingi ir tokį išpūdingą rinkėjų pasiekiamumą turintys kaip *Facebook*, dėl platformos pobūdžio, kuris ypač tinkamas *fake news* sklidimui (naujienas skleidžia patys vartotojai, kurie yra linkę dalintis emocionaliai paveikio žinutėmis, o efektą dar labiau sustiprina *Facebook* algoritmai, vartotojui rodantys kuo daugiau panašaus turinio į jo pasidalintąjį ar pamėgtąjį) bei savo neveiknumo susidūrus su *fake news* ne tik kad tapo Trump'o išsigelbėjimu, bet ir kone rinkiminės kampanijos bėgiais, leidusiais pasiekti pergalę.¹⁶

M. Read antrina ir *The Guardian* apžvalgininkė Hannah Jane Parkinson, kuri nepraėjus nei savaitei nuo rinkimų rezultatų paskelbimo „bedė pirštu“ į socialinius tinklus, tokius kaip Facebook ir Twitter, kviesdama jų generalinius direktorius pripažinti, kad informacija, sklidusi per jų platformas, darė įtaką rinkimams: milijonus pasidalinimų generuojančios netikros (ir tendencingai rinkimų laimėtoju parankios) naujienos, anot Parkinson, negalėjo nepalikti žymių rinkimuose. Socialinių tinklų atstovams ginantis, kad jie negali kontroliuoti turinio, nes tai būtų traktuojama kaip nuomonės ar turinio cenzūra, Parkinson atkreipia dėmesį į tai, kad socialinių tinklų turinys jau kurį laiką yra cenzūruojamas (pvz. *Twitter* pašalina platformoje pasidalintus ISIS propagandinius filmukus, o *Facebook* draudžia įkelti vaizdus, kuriuose matomas moters spenelis,

¹⁵ Hunt Allcott ir Matthew Gentzkow „Social Media and Fake news in the 2016 election”, *The Journal of Economic Perspectives*, 31(2), 2017, 214 pusl.

¹⁶ Max Read, “Donald Trump Won Because of Facebook”, New York, 2016 11 09, <<http://nymag.com/selectall/2016/11/donald-trump-won-because-of-facebook.html>> [Žiūrėta 2018 04 12]

išskyrus tuos atvejus kai vaizdas atrodo nutapytas).¹⁷ Apie tai, kad socialiniuose tinkluose masiškai plitusios *fake news*, šalia kitų faktorių, darė įtaką rinkėjų apsisprendimui už ką balsuoti Prezidento rinkimuose taip pat rašė ir galybė kitų dienraščių: *The Independent*¹⁸, *The New York Times*¹⁹, *The Washington Post*²⁰, *Foreign Policy*²¹, *Time*²² tik keletas iš jų.

Įvairūs atlikti tyrimai empiriškai patvirtina naujienų tarnybų apžvalgininkų identifikuotą socialinių medijų bei *fake news* milžinišką įtaką Prezidento rinkimams. 2017 Harvardo universiteto Berkman Klein centro atliktoje išsamioje kiekybinėje ir kokybinėje tiek tradicinių žiniasklaidos priemonių, tiek socialinių medijų analizėje kaip viena iš pagrindinių išvadų pateikiama tai, kad Hilary Clinton bandymai savo rinkimų kampanijos metu kurti kompetetingos, patyrusios kandidatės įvaizdį, kartu su jos pozicijomis įvairiais politiniais klausimais, buvo tiesiog paskandinti jos atžvilgiu neigiamų naujienų apie tariamą netinkamą Clinton fondo valdymą ir nutekintus elektroninius laiškus lavinoje, kai tuo tarpu naujienų apie Donald J. Trump nuostatas imigracijos, darbo vietų kūrimo, ekonomikos ir prekybos klausimus buvo daug daugiau nei apie su jo asmenybe susijusius skandalus.²³

Pew Research Centre atliktas tyrimas rodo, kad net 62 proc. suaugusiųjų Jungtinėse Amerikos Valstijose naudojami socialinėmis medijomis kaip vienu pagrindinių naujienų šaltinių, iš jų didžioji dauguma – 64 proc. naujienas skaito tik viename šaltinyje,²⁴ kas indikuoja, kad tokiam socialinių tinklų vartotojui yra kone neįmanoma patikrinti socialiniame tinkle pamatytos naujienos teisingumo, ypač turint omenyje jau minėtus logaritmus, kurie linkę vartotojui rodyti kuo homogeniškesnį turinį t.y. turinį, kuris, sprendžiant iš ankstesnių vartotojo įpročių, jam bus

¹⁷ Hannah Jane Parkinson, “Click and elect: how fake news helped Donald Trump win a real election”, *The Guardian*, 2016 11 14, <<https://www.theguardian.com/commentisfree/2016/nov/14/fake-news-donald-trump-election-alt-right-social-media-tech-companies>> [Žiūrėta 2018 04 12]

¹⁸ Margaret Sullivan, “Facebook's role in Trump's win is clear, no matter what Mark Zuckerberg says”, *The Independent*, 2017 09 08, <<https://www.independent.co.uk/voices/facebook-donald-trump-presidential-election-hillary-clinton-mark-zuckerberg-disinformation-a7935776.html>> [Žiūrėta 2018 04 12]

¹⁹ Andrew Higgins, Mike McIntire ir Gabriel J.x. Dance, “Inside a Fake News Sausage Factory: ‘This Is All About Income’”, *The New York Times*, 2016 11 25, <<https://www.nytimes.com/2016/11/25/world/europe/fake-news-donald-trump-hillary-clinton-georgia.html>> [Žiūrėta 2018 04 12]

²⁰ Craig Timberg, “Russian propaganda effort helped spread ‘fake news’ during election, experts say”, *The Washington Post*, 2016 11 24, <https://www.washingtonpost.com/business/economy/russian-propaganda-effort-helped-spread-fake-news-during-election-experts-say/2016/11/24/793903b6-8a40-4ca9-b712-716af66098fe_story.html?utm_term=.f45d4cad83e8> [Žiūrėta 2018 04 12]

²¹ Elias Groll, “Can Facebook — and the Republic — Solve the Fake News Problem?”, *Foreign Policy*, 2016 11 15, <<http://foreignpolicy.com/2016/11/15/can-facebook-and-the-republic-solve-the-fake-news-problem/>> [Žiūrėta 2018 04 12]

²² Zeke J. Miller, “How Donald Trump Creates News From Thin Air”, *Time*, 2016 12 06, <<http://time.com/4591992/how-donald-trump-creates-news-from-thin-air/?iid=sr-link5>> [Žiūrėta 2018 04 12]

²³ Robert M. Faris et al. “Partisanship, Propaganda, and Disinformation: Online Media and the 2016 U.S. Presidential Election”, Cambridge, Massachusetts: Berkman Klein Center for Internet & Society Research, 2017, 6 pusl., <https://dash.harvard.edu/bitstream/handle/1/33759251/2017-08_electionReport_0.pdf> [Žiūrėta 2018 04 12]

²⁴ Jeffrey Gottfried ir Elisa Shearer, “News Use Across Social Media Platforms 2016”, Pew Research Center, 2016 05 26, <<http://www.journalism.org/2016/05/26/news-use-across-social-media-platforms-2016/>> [Žiūrėta 2018 04 12]

priimtinas. Kiti tyrimai demonstruoja, kad melagingomis naujienomis buvo ne tik dažniau dalinamasi Facebook platformoje nei pagrindinių žiniasklaidos priemonių skelbiama informacija, bet taip pat, kad daugiausiai diskusijų susilaukusios melagingos naujienos dažniausiai buvo palankios Respublikonų partijos kandidatui Donald Trump, o ne demokratai Hilary Clinton, be to žmonės buvo linkę šiomis naujienomis tikėti.²⁵ Išvardinti skirtingi tyrimai iš tiesų pakankamai įtikinamai parodo, kad tiek *fake news*, tiek socialinių tinklų vartojimo tendencijos bei veikimo principai galėjo prisidėti prie 2016-ųjų metų JAV Prezidento rinkimų baigties, nors klausimas ar būtent šie faktoriai turėjo lemiamą įtaką išlieka.

Be abejo, yra ir kitų versijų, kurios pretenduoja bent iš dalies paaiškinti neeilinių Prezidento rinkimų stulbinančią baigtį. Antroji dažnai akademinuose straipsniuose sutinkama versija – ryšys su augančiu dešiniųjų populistinių partijų populiarumu visame pasaulyje.²⁶ Todd Donovan ir David Redlaws brėžia paraleles tarp Donald J. Trump ir kitų anglakalbių šalių dešiniųjų populistų (tokių kaip Nigel Farage Didžiojoje Britanijoje, Preston Manning Kanadoje ir Pauline Hanson Australijoje), ir padaro išvadą, kad JAV įvykę rinkimai atspindi rinkimus už JAV ribų, kuomet laimėjęs kandidatas (dešinysis populistas) sėkmingai pasinaudoja anti-imigracinėmis visuomenės nuotaikomis t.y. D. J. Trump populiarumo šaknys iš esmės yra panašios su kitų anglakalbių valstybių bei vakarų Europos dešiniųjų populistų – telkiama rinkėjų parama remiasi anti-elitistinėmis, anti-imigracinėmis nuotaikomis, rasiniu nepasitikėjimu ir nerimu dėl socialinių, kultūrinių ir ekonominių pokyčių.²⁷ Naudodamas griežtą, net skandalingą retoriką šiomis temomis D. J. Trump (kaip ir kiti dešinieji populistai) sugeba mobilizuoti ir pritraukti rinkėjus. Tokia išvada iš esmės sutampa su C. Tolbert, D. Redlawsk ir K. Gracey tyrimo išvadamis, kurių tyrimas atskleidžia, kad rinkėjai, kurie turėjo išankstinių rasistinių nusistatymų buvo gerokai labiau linkę rinkimuose remti D. J. Trump kandidatūrą.²⁸

Taip pat galima aptikti ir įvairių kitų įdomių aiškinimų, pvz. John J. Donoh, kuris pastebi, kad 2016 m. (Prezidento rinkimų kampanijos metu) stipriai išauga rinkėjų baimė dėl nusikalstamumo, nors remiantis realiais statistiniais duomenimis nusikalstamumas tais pačiais metais yra gerokai sumažėjęs. Donoh prieina išvados, kad visuomenės įsibaiminimas dėl

²⁵ Hunt Allcott ir Matthew Gentzkow, 212 pusl.

²⁶ Judith Bessant, „Right-Wing Populism ir Young ‘Stormers’: Conflict in Democratic Politics”, Sarah Pickard ir Judith Bessant (sud.), *Young People Re-generating Politics in Times of Crises*, e-knyga, 2018, 139 -160 pusl., <<http://thuvienso.bvu.edu.vn/bitstream/TVDHBRVT/18402/1/978-3-319-58250-4.pdf#page=148>> [Žiūrėta 2018 04 12]

²⁷ Todd Donovan ir David Redlawsk, “Donald Trump and right-wing populists in comparative perspective”, *Journal of Elections, Public Opinion and Parties*, 28(2), 2018, 190-207 pusl.

²⁸ Caroline J. Tolbert, David P. Redlawsk ir Kellen J. Gracey, “Racial attitudes and emotional responses to the 2016 Republican candidates”, *Journal of Elections, Public Opinion and Parties*, 28(2), 2018, 245 - 262 pusl.

nusikalstamumo lygio šalyje prisidėjo prie D. J. Trump, kurio vienas iš kampanijos pažadų buvo gražinti žmonėms „teisingumą ir tvarką“ (angl. *law and order*), sėkmės rinkimuose.²⁹

1.2. Ko tikėtis iš Donald J. Trump?

Demokratų kandidatei, milžinišką politinę patirtį turinčiai, Hillary Clinton kai kurie kiekybiniai modeliai prognozavo visiškai garantuotą pergalę 2016 m. Prezidento rinkimuose (pvz. *Princeton Election Consortium* teigė, kad tikimybė, jog laimės H. Clinton yra 99 proc., o net ir vieni konservatyviausių *Five Thirty Eight* numatė solidžią Hillary pergalę, teigdami, kad yra 71 proc. tikimybė, jog laimės būtent ji).³⁰ Tad, visų nuostabai, į valdžią išrinkus nenuspėjamą, skandalingais pareiškimais pagarsėjusį (pvz. pažadas pastatyti sieną JAV pasienyje su Meksika ir priversti Meksikos vyriausybę sumokėti už tos sienos statymą)³¹ Donald J. Trump, staiga užklupusi nežinia dėl tolimesnės JAV vidaus ir užsienio politikos paskatino mokslininkus ir apžvalgininkus tirti įvykusią rinkiminę kampaniją bei naudojant jau egzistuojančius politikos analizės modelius (pvz. W. R. Mead keturios pagrindinės JAV užsienio politiką formuojančios tradicijos, S. Skowronek valdymo aplinkos, R. J. Art didžiosios strategijos ir t.t.) ieškoti atsakymų ir prognozuoti, ko galima tikėtis iš naujojo JAV Prezidento per ateinančius ketverius metus. Tokio pobūdžio akademiniai straipsniai sudaro antrąją didelę dalį visos egzistuojančios literatūros apie D. J. Trump.

D. J. Trump atėjus į valdžią, didelio dėmesio susilaukė Walter Russell Mead knygoje „*Special Providence*“ pasiūlyti keturi JAV prezidentų elgsenos užsienio politikos klausimais modeliai, pavadinti buvusių JAV prezidentų vardais: Vilsonietiškas, Hamiltonietiškas, Džefersoniškas ir Džeksoniškas.

- Vilsonietiškas (angl. *Wilsonian*): pavadinta pagal Prezidentą Woodrow Wilson ši tradicija yra paremta vertybine pozicija, kad liberali pasaulio tvarka yra gyvybiškai svarbi JAV interesams.³² Viena pagrindinių jų nuostatų yra ta, kad demokratiškos šalys yra patikimesnės bei stabilesnės nei monarchijos, dažnai korumpuoti ir žiaurūs autoritariniai ar totalitariniai režimai, privedantys prie tarptautinių konfliktų. Dėl šios priežasties remti demokratiškas vertybes užsienio valstybėse

²⁹ John J. Donoh, “Comey, Trump and the Puzzling pattern of Crime in 2015 and Beyond”, *Columbia Law Review*, 117(5), 2017 06, 1297-1354 pus.

³⁰ The Economist, “Hillary Clinton has got this. Probably. Very probably”, 2016 11 08, <<https://www.economist.com/blogs/graphicdetail/2016/11/election-forecasting-wars>> [Žiūrėta 2018 04 12]

³¹ Samuel Osborne, “Donald Trump insists Mexico will pay for border wall in fiery immigration speech”, The Independent, 2016 09 01, <<https://www.independent.co.uk/news/world/americas/donald-trump-mexico-immigration-speech-border-wall-will-pay-latest-news-us-election-2016-a7219416.html>> [Žiūrėta 2018 04 12]

³² Walter Russell Mead, „The Jacksonian Revolt. American Populism and the Liberal Order“

yra ne tik JAV moralinė pareiga, bet ir praktinis imperatyvas.³³ Nemažiau svarbu Vislonietiškosios tradicijos atstovams yra ginant žmogaus teises, skatinant demokratijos plitimą bei remiantis teisės viršenybės principais, siekti taikos, nes karas, jų supratimu, moderniaame pasaulyje būtų nepakeliamas ir keltų grėsmę žmonijos išlikimui.³⁴

- Hamiltoniškasis (angl. *Hamiltonian*): tradicijos, pavadintos Prezidento Alexander Hamilton vardu, atstovai, taip pat remia globalios liberalios tvarkos idėją, tačiau priešingai nei Vilsonietiškosios tradicijos atstovai, iškelia ekonomiką virš vertybinių nuostatų.³⁵ Nors Hamiltoniečiams svarbi tvirta kariuomenė, tačiau jie netiki, kad JAV turi būti užkariautoja arba būti nugalėta kitų, o greičiau tuo, kad su užsienio valstybėmis įmanoma rasti konstruktyvius, abipusiai naudingus kompromisus.³⁶
- Džefersoniškasis (angl. *Jeffersonian*): Prezidento Thomas Jefferson pasekėjai remia išskirtinai minimalistinę užsienio politiką, teigdami, kad JAV sumažinus savo rolę užsienyje sumažėtų tiek užsienio politikos kaštai, tiek grėsmės pačiai JAV. Dėl šios priežasties Džefersoniškiosios tradicijos atstovai siekia susiaurinti JAV interesus ir veikti tų interesų labai ekonomiškiausiu ir saugiausiu įmanomu būdu.³⁷
- Džeksoniškasis (angl. *Jacksonian*): sekantieji Prezidento Andrew Jackson pėdomis demonstruoja populistinį nacionalizmą ir iš esmės yra tik protarpiais orientuoti į užsienio politiką. Jie įtariai žiūri į „geradarystes“ užsienio politikoje t.y. yra skeptiškai nusiteikę pagalbos užsienio valstybėms klausimais. Viena svarbiausių jų nuostatų yra atsidavimas paprastų amerikiečių laisvių išsaugojimui, taigi Džeksoniečiai laiko JAV Konstituciją bei Teisių Bilį fundamentaliomis vertybėmis.³⁸ Kaip apibūdina W. R. Mead, „Džeksonietiška Amerika yra liaudies bendruomenė, turinti tvirtą bendrų vertybių ir bendro likimo jausmą“.³⁹ Vertybės, apie kurias kalbama šiame apibrėžime, yra garbė ir orumas (Amerika turi būti gerbiama ir pripažinta išorinio pasaulio, o negavusi tokio pripažinimo, kokio jaučiasi verta, turi teisę ginti savo garbę), savarankiškumas, lygiateisiškumas (niekas, jokiais aplinkybėmis negali savarankiškai gyvuojančiai JAV aiškinti kaip elgtis), laisvė rinktis (išskyrus kai kurias sritis pvz. ištikimybė šeimai, „teisingas“ vaikų auklėjimas, padorumas seksualiniais klausimais t.y. heteroseksualūs

³³ Walter Russell Mead „*Special providence: American foreign policy and how it changed the world*“, New York: Knopf, 2001, 162 – 164 pusl.

³⁴ Ten pat, 165 pusl.

³⁵ Walter Russell Mead, „The Jacksonian Revolt. American Populism and the Liberal Order“

³⁶ Walter Russell Mead, „Hamilton’s Way“, *World Policy Journal*, 13(3), 1996 Ruduo, 89 – 106 pusl.

³⁷ Walter Russell Mead, „The Jacksonian Revolt. American Populism and the Liberal Order“

³⁸ Walter Russell Mead „The Jacksonian Tradition: And American Foreign Policy“, *The National Interest*, 58, 1999/2000 Žiema, 5 – 29 pusl.

³⁹ Ten pat, 9 pusl.

monogamiški santykiai kaip vienintelis priimtinas variantas, yra kiekvieno džeksoniečio siektinos dorybės), individualumas, drąsa skolintis pinigus ir jais naudotis vystant verslą (o ir pats verslumas) bei narsa.⁴⁰ Tuo tarpu JAV vyriausybės vaidmuo šalies valdyme, šios tradicijos rėmuose, matomas kaip fizinės apsaugos ir ekonominės gerovės JAV piliečiams užtikrinimas, tuo pačiu kuo mažiau kišantis į asmeninę individo laisvę.⁴¹

Būtent dėl D. J. Trump priklausymo pastarajai – Džeksoniškajai – tradicijai, kyla daug debatų akademinėje erdvėje. Naująjį Prezidentą kaip Džeksoniškosios tradicijos atstovą mato Martin Jones ir Nicholas Khoo, teigiantys, kad nuo pat prezidentavimo pradžios D. J. Trump ėmė remtis vienašališkumu su stipriu polinkiu į Džeksoniškumą. Džeksoniškoji mąstymo linija, anot jų, ne tik paaiškina kai kuriuos D. J. Trump rinkimų kampanijos bruožus (pvz. Džeksonistų nepasitikėjimas dideliu valstybės aparatu, manant kad pernelyg didelis vyriausybės išsikerojimas iškreipia valstybės interesus svetimų, progresyvių vertybių vardan, paaiškina D. J. Trump nusivylimą ir pasipiktinimą politiniu korektiškumu), bet ir parodo būsimas užsienio politikos kryptis: pirmiausia – iš vidaus peržiūrimą globalizacijos politiką bei atsitraukimą nuo liberalių vertybių rėmimo užsienyje, vietoje to iškeliant į priekį JAV interesus. Anot Jones ir Khoo, manytina, kad pagrindinės JAV užsienio politikos linijos D. J. Trump prezidentavimo laikotarpiu bus atsargus, prieštaringas požiūris į Europos Sąjungą, atsivėrimas ir santykių gerinimas su Rusijos Federacija, pragmatiškumas Azijos valstybių atžvilgiu, griežtesnis, tvirtesnis požiūris į prekybą su Kinija politiką.⁴² Šie palyginimai su A. Jackson yra priimtini pačiam D. J. Trump, kuris yra ne kartą pasidžiaugęs, kad tokios pergalės rinkimuose kaip jo “dar nebuvo nuo A. Jackson laikų”⁴³. Naujojo Prezidento palankumą jo lyginimui su Andrew Jackson liudija ir tai, kad vos įsikraustęs į ovalųjį kabinetą D. J. Trump ant sienos pakabino būtent A. Jackson portretą.⁴⁴

Paralelių tarp šių dviejų prezidentų vystymas dažnai randamas ir spaudoje, pavyzdžiui Jonathan Lemire tikina, kad panašumai akivaizdūs nuo pat rinkimų kampanijos pradžios: tiek A. Jackson tiek D. J. Trump pradėjo savo kelią link Prezidento posto būdami įžymybėmis, abu

⁴⁰ Ten pat, 10 – 14 pusl.

⁴¹ Walter Russell Mead, Foreign Policy, „The Jacksonian Revolt. American Populism and the Liberal Order“

⁴² David Martin Jones ir Nicholas Khoo, „Donald Trump and the New Jacksonians“, *Policy*, 33(1), 2017 Ruduo, 42 – 49 pusl.

⁴³ Jonah Engel Bromwich, “The Wild Inauguration of Andrew Jackson, Trump’s Populist Predecessor”, *The New York Times*, 2017 01 20, <<https://www.nytimes.com/2017/01/20/us/politics/donald-trump-andrew-jackson.html>> [Žiūrėta 2018 04 12]

⁴⁴ Chris Graham, “Why is Donald Trump paying homage to Andrew Jackson and what are the comparisons?”, *The Telegraph*, 2017 03 16, <<https://www.telegraph.co.uk/news/2017/03/16/donald-trump-paying-homage-andrew-jackson-comparisons/>> [Žiūrėta 2018 04 12]

kandidatai rinkimų metu garsiai dvejojo dėl rinkimų sąžiningumo, abu kyla į kovą už JAV ir paprastus JAV piliečius ir t.t.⁴⁵

Vis dėlto, yra abejojančių D. J. Trump ir A. Jackson panašumu. Kai kurie autoriai tik prabėgomis užsimena apie D. J. Trump gretinimo Džeksoniškajai minties linijai nepagrįstumą, pabrėždami, kad bet kas, kas yra artimiau susipažinęs su šių dviejų asmenybių biografijomis, netruktų pastebėti, jog iš ties sunku rasti A. Jackson bruožų tiek D. J. Trump asmenybėje, tiek ir veiksmuose, bei, kad teiginiai apie D. J. Trump yra Džeksoniškumą pirmiausia kelia asociacijas su dainininku Michael Jackson, o ne su septintuoju JAV prezidentu.⁴⁶ Kiti, kaip pavyzdžiui, Eric Lomazoff, skiria šiai paralelei daugiau dėmesio, bandydami pademonstruoti jos silpnumą. E. Lomazoff visų pirma pastebi, kad Ulysses Grant ir Dwight Eisenhower buvo išrinkti JAV prezidentais būdami pašaliečiais (angl. *oustiders*), tačiau jiems pavyko be didelių skandalų išdirbti savo prezidentavimo laikotarpius, o Ronald Reagan sugebėjo gauti dirbančiųjų klasės rinkėjų palaikymą neišprovokuodamas dvejonų dėl Konstitucijos pažeidimų.⁴⁷ Anot autoriaus, daugelis apibūdinančiųjų D. J. Trump elgesį, kaip Džeksoniškųjų idėjų puoselėjimą, iš tiesų kalba ne apie Džeksoniškumus D. J. Trump valdyme, o apibūdina D. J. Trump valdymo aplinką (angl. *governing environment*) t.y. vieną iš keturių Stephen Skowronek pasiūlytų valdymo aplinkų, kuriose veikia prezidentai (šios aplinkos yra veikiamos dviejų veiksnių – (1) dominuojančios valdančiosios koalicijos t.y. režimo stiprumo ir (2) prezidento santykio su esamu režimu; įvertinus esamą situaciją pagal šiuos du veiksnius išskiriamos keturios valdymo aplinkos, kitaip vadinamos prezidento įgyvendinamomis politikomis: atstatomoji politika (angl. *politics of reconstruction*), atotrūkio politika (angl. *politics of disjunction*), artikuliacinė politika (angl. *politics of articulation*) ir prevencinė politika (angl. *politics of preemption*)).⁴⁸ E. Lomazoff teigimu, vis daugiau JAV prezidentų (taip pat ir D. J. Trump) priskiriami prevencinės politikos valdymo aplinkai, kas, ypač atsižvelgiant į išrinktojo Prezidento asmenines savybes, ateityje gali lemti Prezidento apkaltos projekto *de facto* ir, galbūt, *de jure* iniciavimą bei tikėtinus Konstitucinių apkaltos ir nušalinimo nuo pareigų procedūrų pažeidimus, kurie neišvengiamai darys žalą JAV teisinei sistemai.⁴⁹

⁴⁵ Jonathan Lemire, “Trump Election Has Parallels to Andrew Jackson’s Presidency”, U.S. News, 2017 02 20, <<https://www.usnews.com/news/politics/articles/2017-02-20/trump-election-has-parallels-to-andrew-jacksons-presidency>> [Žiūrėta 2018 04 12]

⁴⁶ Marco Clementi, David G. Haglund ir Andrea Locatelli, “Making America Grate Again: The “Italianization” of American Politics and the Future of Transatlantic Relations in the Era of Donald J. Trump”, *Political Science Quarterly*, 123(3), 2017, 495 – 525 pusl.

⁴⁷ Eric Lomazoff, “Why Donald Trump is *not* Andrew Jackson (and Why that Matters for American Constitutional Democracy)”, *Maryland Law Review*, 77(280), 2017, 280 – 290 pusl.

⁴⁸ Stephen Skowronek, *The Politics Presidents Make: Leadership from John Adams to Bill Clinton*, 2 leidimas, Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 1997, 34 – 36 pusl.

⁴⁹ Eric Lomazoff, 280 – 290 pusl.

Dar vienas modelis, pasitelkiant kurį, siekiama prognozuoti JAV užsienio politikos kryptis D. J. Trump vadovavimo laikotarpiu yra Robert J. Art pasiūlytos didžiosios strategijos, kurias nagrinėja ir D. J. Trump atvejui pritaiko Robert P. Haffa.⁵⁰ Pirmiausia, derėtų pabrėžti, kad didžiosios strategijos nereikėtų tapatinti su užsienio politika: užsienio politika, pagal R. J. Art, yra varijuojančio sudėtingumo ir svarbumo nacionaliniams interesams tikslų rinkinys, kurių įgyvendinimui yra numatytas konkretus, apibrėžtas laikotarpis bei įvairios galios ir poveikio priemonės (pvz. diplomatinės, ekonominės, karinės, informacinės ir pan.), tuo tarpu didžioji strategija kalba apie tai, kaip kariniai instrumentai turėtų būti panaudoti užsienio politikoje, kad būtų pasiekti užsibrėžti tikslai⁵¹ t.y. užsienio politika yra šiek tiek platesnis terminas, kurio aprėptyje taikoma daugiau instrumentų nei didžiosios strategijos rėmuose, kur susikoncentruojama į esminius saugumo interesus, tokius kaip suverenumas, saugumas, teritorinis vientisumas ir galios išlaikymas.

Kaip teigia R. P. Haffa, D. J. Trump iš esmės gali rinktis iš trijų didžiųjų strategijų:

- Pirmumas (angl. *primacy*): įvardijama, kaip Šaltojo karo palikimas, ši strategija teigia, kad taiką ir stabilumą užtikrinti gali tik JAV dominavimas ir, nors sąjungininkų pagalba yra priimtina, tačiau JAV turėtų sugebėti prirėmęs veikti vienašališkai.⁵² Šios strategijos rėmėjai teigia, kad ji būtų naudingiausia šiandieninėje tarptautinėje arenoje išsaugant svarbiausius JAV interesus: išlaikant pasaulinį dominavimą ir stabdant Kinijos Liaudies Respublikos augimą, neleidžiant Rusijos Federacijai kištis į buvusių Sovietų Sąjungos valstybių politinį ir ekonominį laisvėjimą, sulaikant Irano Islamo Respubliką nuo ideologinės ir atominės plėtros artimuosiuose rytuose.⁵³
- Selektyvus įsitraukimas (angl. *selective engagement*): teigia, kad karinis JAV įsitraukimas užsienyje yra priimtinas tik tuo atveju, jei karinės jėgos panaudojimas padės išvengti didžiųjų galių konflikto, siekiama išlaikyti taiką ir tvarką Europoje ir Azijos rytuose, tuo tarpu artimieji rytai išlieka pavojinga zona dėl kontroliuojamos naftos išteklių, tačiau net ir šis regionas nėra taip gyvybiškai svarbus, kad reikėtų didinti karinį įsitraukimą į šį regioną.⁵⁴ Šios strategijos šalininkai teigia, kad ši strategija padėtų palaikyti liberalią tarptautinę tvarką tuo pačiu išlaikant stiprią kariuomenę.⁵⁵

⁵⁰ Robert P. Haffa, „Defence decisions for the Trump Administration“, *Strategic Studies Quarterly*, 11(1), 2017, 25-48 pusl.

⁵¹ Robert J. Art, *A Grand Strategy for America*, London: Cornell University Press, 2003, 1 pusl.

⁵² Robert P. Haffa, 27 – 28 pusl.

⁵³ Mac Thornberry and Andrew F. Krepinevich Jr., „Preserving Primacy,“ *Foreign Affairs*, 2016 Rugsėjis/Spalis, <<https://www.foreignaffairs.com/articles/north-america/2016-08-03/preserving-primacy>> [Žiūrėta 2018 04 12]

⁵⁴ Robert P. Haffa, 29 pusl.

⁵⁵ Ten pat, 29 pusl.

- Susilaikymas (angl. *restraint*): sutelkia dėmesį į ribotus išteklius, teigdami, kad JAV nebeišgali vienašališkai palaikyti tvarką pasaulyje ir vietoje šių tuščių pastangų turėtų geriau koncentruotis į vidaus politiką, o užsienio politikos tikslų įgyvendinimo siekti kitais (ne kariniais) instrumentais.⁵⁶

Anot autoriaus labiausiai tikėtina, kad Donald J. Trump pasirinktų vidurinį kelią tarp šių trijų strategijų, kuris įvardijamas kaip santūrus įsitraukimas (angl. *restrained engagement*). Tai reiškia, kad naujojo JAV Prezidento darbotvarkėje turėtų atsirasti tokie tikslai, kurie paprastai siejami su susilaikymo strategija: JAV sąjungininkų peržiūra, siekiant kad finansinė kolektyvinės gynybos našta būtų tolygiau paskirstyta ir JAV sąjungininkės laikytųsi savo finansinių įsipareigojimų, kova su terorizmu, galių balanso užtikrinimas ir palaikymas, saugantis nuo galimų hegemonų iškilimo regionuose.⁵⁷ Tačiau tuo pačiu vienas iš svarbesnių susilaikymo strategijos tikslų – branduolinių ginklų platinimo stabdymas – neturėtų patekti į prognozuojamą darbotvarkę, o kaip tik priešingai, D. J. Trump rinkiminės kampanijos metu kai kuriuose savo pasisakymuose indikavo, kad JAV nebūtinai gins sąjungininkus užpuolimo atveju,⁵⁸ o kai kurias valstybes, kaip pavyzdžiui Pietų Korėją ir Japoniją jis net skatino įsigyti branduolinių ginklų⁵⁹, kas ne tik liudija svarbų žingsnį atgal JAV branduolinių ginklų neplatinimo įsipareigojimuose bet ir signalizuoja JAV sąjungininkėms būti savarankiškai atsakingomis už savo saugumą bei gynybą, o ne pasikliauti vien JAV karine galia.

Į rinkiminės kampanijos metu Donald J. Trump išsakytas grėsmingas žinutes tarptautinei bendruomenei branduolinių ginklų dauginimo ir kolektyvinės gynybos klausimais dėmesį atkreipia Jeffrey W. Knopf, bandydamas atsakyti į klausimą, kiek pagrįsti yra tokie naujojo Prezidento teiginiai. Knopf pademonstruoja, kad nepaisant bauginančios rinkiminės Prezidento retorikos, vienašališkai pats Prezidentas neturi tiek galios atšaukti institucionalizuotus ankstesnius JAV įsipareigojimus. Prezidento kalbas turėtų sušvelninti bei JAV šalims sąjungininkėms suteikti didesnę užtikrintumo jausmą tai, kad JAV yra ne tik teisiškai įsipareigojusi ginti sąjungininkes (per dvišales sutartis su Japonija ar Pietų Korėja, bei per įsipareigojimus NATO sąjungininkėmis) bet ir aktyviai dalyvauja suplanuotame karių siuntime į valstybių sąjungininkių karines bazes,

⁵⁶ Ten pat, 31-32 pusl.

⁵⁷ Barry R. Posen, "The Case for a Less Activist Foreign Policy", *Foreign Affairs*, 2013 Sausis/Vasaris, <<https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2013-01-01/pull-back>> [Žiūrėta 2018 04 12]

⁵⁸ Justin McCarry, "Trump says US may not automatically defend NATO allies under attack", *The Guardian*, 2016 07 21, <<https://www.theguardian.com/world/2016/jul/21/donald-trump-america-automatically-nato-allies-under-attack>> [Žiūrėta 2018 04 12]

⁵⁹ Maggie Haberman ir David E. Sanger, "Transcript: Donald Trump Expounds on His Foreign Policy Views", *The New York Times*, 2016 03 26, <<https://www.nytimes.com/2016/03/27/us/politics/donald-trump-transcript.html>> [Žiūrėta 2018 04 12]

prisidėdama prie bendro karinio planavimo bei pratybų organizavimo bei įsitraukdama į institucionalizuotus branduolinės strategijos aptarimo mechanizmus.⁶⁰ Taip pat atkreipiamas dėmesys, kad didžioji grėsmė branduolinių ginklų platinimo ar naujų branduolinių ginklų gamybos klausimuose gali slypėti ne JAV Prezidento dvejonėse remti ar neremti sąjungininkes (autorius teigia, kad sąjungininkėms praradus pasitikėjimą, kad JAV jas gintų konflikto metu, sprendimai pačioms pasigaminti branduolinių ginklų būtų mažai tikėtini arba vyktų ypač lėtai dėl pačių valstybių tarptautinių įsipareigojimų ar net nacionalinėje teisėje numatytų normų), o galimo JAV pasitraukimo iš 2015 m. Irano branduolinio susitarimo (Donald J. Trump ne kartą šį susitarimą yra vadinęs „katastrofišku“ ir blogiausiu kada nors pasiektu susitarimu⁶¹). Tokie JAV veiksmai galėtų būti pretekstu Iranui pro pirštus pasižiūrėti į sutartų įsipareigojimų vykdymą, kas anot J. W. Knopf būtų ypač žalinga.⁶²

Svarbu paminėti ir Jason A. Edwards atliktą Donald J. Trump rinkimų kampanijos retorikos tyrimą, kuriame autorius išskiria keletą rinkimų kampanijos metu išryškėjusių pagrindinių retorinių su JAV užsienio politikos formavimu susijusių linijų:

- Amerikietiško išskirtinumo peržiūrėjimas. Daugybę rinkiminės kampanijos metu paskleistų retorinių žinučių galima suvesti į vieną atraminį D. J. Trump užsienio politikos vizijos polį: atmetamą globalizmą, vietoje jo skatinant Amerikietišumą (čia labai aiškiai atsiskleidžia ir vienas pagrindinių jo kampanijos šūkių „Pirmiausiai – Amerika“ (angl. *America first*)). Donald J. Trump nuo pat kampanijos pradžios teigė, kad JAV įsitraukimas į pasaulinių problemų sprendimą (priešingai nei 75 metus iki rinkimų vyravęs mąstymas) nesustiprina JAV, o kaip tik silpnina valstybę. Kaip bereikalingo įsitraukimo pasekmės pateiktos neapsaugotos valstybės sienos, susilpnėjęs JAV suverenitetas (dalis suvereniteto perduota tarptautinėms institucijoms), sukurtas galios vakuumas regionuose leidęs klestėti teroristinėms grupuotėms ir pan. Taigi pirmoji užsienio politikos kryptis, kurios imtūsi D. J. Trump turėtų būti JAV tarptautinių įsipareigojimų kiekio mažinimas.⁶³
- Prekybos politikos peržiūrėjimas. Ypač daug dėmesio kampanijos metu buvo skirta žinutėms apie prastus, JAV nenaudingus tarptautinius prekybos susitarimus, tokius kaip NAFTA (angl. *North American Free Trade Agreement*), TTP (angl. *Trans-Atlantic Partnership agreement*).

⁶⁰ Jeffrey W. Knopf, “Security assurances and proliferation risks in the Trump administration”, *Contemporary Security Policy*, 38(1), 2017, 26-34 pusl.

⁶¹ Yeganeh Torbati, “Trump election puts Iran nuclear deal on shaky ground, Reuters, 2016 11 09, <<https://www.reuters.com/article/us-usa-election-trump-iran/trump-election-puts-iran-nuclear-deal-on-shaky-ground-idUSKBN13427E>> [Žiūrėta 2018 04 12]

⁶² Jeffrey W. Knopf, 32 pusl.

⁶³ Jason A. Edwards, “Make America Great Again: Donald Trump and Redefining the U.S. Role in the World” *Communication Quarterly*, 66(2), 2018, 176 – 195 pusl.

Nemažai kritikos susilaukė ir Pasaulio Prekybos Organizacija, kurią stengiasi pateikti kaip grėsmę JAV suverenitetui ir varžančią JAV laisvę daryti autonomiškus ir JAV naudingus sprendimus. Tam, kad būtų sustiprintas tokių žinučių efektas Donald J. Trump lygino save su iškiliausiais JAV prezidentais (pvz. George Washington, kuris pasirašė JAV pramonę skatinančius ir saugančius įstatymus).⁶⁴ Tad, kita svarbi užsienio politikos kryptis D. J. Trump prezidentavimo laikotarpiu turėtų būti suverenumo nuo tarptautinių ekonominių susitarimų atgavimas ir materialinės gerovės JAV atkūrimas, nes materialinė gerovė yra JAV didybės šaltinis.⁶⁵

- JAV sienų kontrolė. Kritikos strėlės iš D. J. Trump rinkimų kampanijos štabo skrido ir JAV imigracijos politikos klausimais, nuolat asocijuojant imigrantus su nusikalstamumo augimu, nekvalifikuotumu, atnešamomis problemomis, pavogtomis darbo vietomis, teroristinėmis grėsmėmis ir pan. Pažadai kontroliuoti JAV sienas imantis griežtų veiksmų (pvz. sienos tarp Meksikos ir JAV statymas) ir taip stabdyti neramumus, kuriuos sukėlė neveiksminga imigracijos sistema tampa dar viena D. J. Trump užsienio politikos kryptimi.⁶⁶

Bendra žinia, kurią tuomet dar būsimasis Prezidentas formavo visos rinkiminės kampanijos metu yra tai, kad turėtų iš esmės keistis požiūrio taškas: 75 metus vyravęs įsitikinimas, kad JAV yra įsipareigojusi pasauliui ir turi (iš moralinių ar su saugumu susijusių paskatų) padėti palaikyti globalią liberalią tvarką ir skleisti demokratijos idėjas pasauliui, turi būti pakeista racionalių resursų perdėliojimu, daugiau dėmesio skiriant materialiai JAV naudingiems interesams t.y. „Trump užsienio politikos vizijoje JAV lyderiauja ne todėl, kad tai yra gerai, o todėl, kad JAV už tai sumokama“.⁶⁷

Kaip galima pastebėti iš apžvelgtos literatūros absoliuti dauguma atliktų tyrimų analizuoja 2016 m. JAV Prezidento rinkimų kampanijos periodą, siekiant paaiškinti rinkimų rezultatus arba prognozuoti galimas JAV užsienio politikos kryptis Donald J. Trump prezidentavimo laikotarpiu. Deja, kol kas labai trūksta tyrimų, besikoncentruojančių į įvykius po 2017 sausio 20 d. įvykusios Prezidento inauguracijos.

2. Kopenhagos mokykla tarptautiniuose santykiuose: Saugumizacijos teorija

XX dešimtajame dešimtmetyje Kopenhagos mokyklos atstovai Barry Buzan ir Ole

⁶⁴ Ten pat, 183 – 185 pusl.

⁶⁵ Ten pat, 189 pusl.

⁶⁶ Ten pat, 185 – 186 pusl.

⁶⁷ Hilde Eliassen Restad, “The Unexceptional Nation: Donald Trump and Making America Great Again”, Kinder Institute on Constitutional Democracy at the University of Missouri, 2017 01 23, <<http://startingpointjournal.com/donald-trump-making-america-great-again/>> [Žiūrėta 2018 04 18]

Weaver pasiūlė naują požiūrį į tarptautinius santykius ir saugumo studijas – saugumizacijos teoriją, kurios atsiradimas leido praplėsti tradicinį realistinį ir neo-realistinį saugumo suvokimą, įtraukiant į saugumo darbotvarkę naujus sektorius (pvz. ekonomiką, visuomenę, aplinkosaugą), o kartu ir praplečiant saugumo klausimų spektrą. Šiame darbe atliekamas tyrimas remiasi šios teorijos prielaidomis.

Pagrindinė saugumizacijos teorijos tezė yra, kad saugumas yra konstruojamas per kalbos aktus t.y. “Dalykas tampa saugumo problema tuomet, kai jis yra įvardijamas kaip saugumo problema – klausimai nėra saugumo klausimais savaime”.⁶⁸ Tai reiškia, kad saugumo klausimai nebūtinai atspindi realias grėsmes, o greičiau yra sukonstruojami pateikiant tam tikrus klausimus, kaip neatidėliotinai grėsmingus. Pats saugumas saugumizacijos teorijos rėmuose taip pat tampa socialiu ir intersubjektyviu konstruktą, nes saugumas yra tai, ką kaip saugumą apibūdina saugumizuojantis veikėjas.⁶⁹

Saugumas saugumizacijos teorijos kontekste pirmiausia siejamas su objekto išlikimu. Beveik visuomet tas objektas yra valstybė, įskaitant vyriausybės ir suverenumo išlaikymą, teritorinio vientisumo užtikrinimą, visuomenės apsaugą, tačiau objektu, priklausomai nuo aptariamos srities, gali tapti ir kiti subjektai (pvz. aplinkosaugos srityje objektu galėtų tapti tam tikros gyvūnų rūšys, kurioms gresia išnykimas). Taigi saugumo klausimais laikytini tie klausimai, kurie yra pateikiami kaip keliantys grėsmę objekto (šio darbo rėmuose – valstybės) egzistavimui. Įvardijant tam tikrus klausimus, kaip keliančius grėsmę, pademonstruojama, kad norint išsaugoti valstybę (ar kitą saugumo objektą), užtikrinti jos išgyvenimą, yra gyvybiškai svarbu grėsmę keliantį klausimą iškelti į politinės darbotvarkės viršų ir privaloma imtis neatidėliotinių nepaprastųjų priemonių (angl. *emergency measures*), kad grėsmė būtų sustabdyta bei pašalinta.⁷⁰

Sėkmingas saugumizavimo procesas susideda iš trijų žingsnių:

1. Grėsmės identifikavimas: saugumizuojantis veikėjas auditorijai pristato tam tikrą klausimą, kaip saugumo klausimą, reikalaujantį neatidėliotino dėmesio ir veiksmų, nes jei problema nebus pašalinta dabar – vėliau bus per vėlu.⁷¹
2. Nepaprastųjų priemonių arba skubių veiksmų pasiūlymas:⁷² tam, kad grėsmė būtų pašalinta pažeidžiama įprasta darbotvarkė ir politinio žaidimo taisyklės imantis veiksmų, kurie įprastomis

⁶⁸ Ole Weaver “Aberystwyth, Paris, Copenhagen - New 'Schools' in Security Theory and their Origins between Core and Periphery”, Pranešimas konferencijoje „International Studies Association“, Montreal, 2004 kovo 17-20 d.

⁶⁹ Rita Taureck, “Securitisation Theory and Securitisation Studies”, *Journal of International Relations and Development*, 9(1), 2006, 53-61 pusl.

⁷⁰ Barry Buzan, Ole Weaver, Jaap de Wilde, 21-24 pusl.

⁷¹ Rita Taureck, 55 – 56 pusl.

⁷² Ten pat, 55 – 56 pusl.

sąlygomis nebūtų galimi (pvz. įvedant naujus mokesčius ar privalomąją karo tarnybą, įvedant įvairaus pobūdžio apribojimus, įskaitant ir įprastai nepažeidžiamų teisių apribojimus, sutelkiant visuomenės dėmesį ir turimus resursus į tam tikros problemos sprendimą ir pan.).⁷³

3. Pasiūlytų nepaprastųjų priemonių įgyvendinimas priimamas auditorijos: auditorija yra įtikinama, kad ypatingos priemonės, kurių imamasi bandant užkirsti kelią grėsmei yra pateisinamos. Tiesa, auditorija nebūtinai turi džiaugsmingai pritarti priemonėms, kurių buvo imtasi, o tiesiog jas priimti (nebūtinai civilizuotos diskusijos būdu).⁷⁴

Svarbu paminėti, kad nepaprastųjų veiksmų realus įgyvendinimas nėra absoliučiai būtinas, kad saugumizavimo procesas būtų laikomas įvykusi: anot autorių, grėsmė turi įgauti pakankamą rezonansą auditorijos tarpe, kad nepaprastųjų priemonių įgyvendinimas galėtų būti legitimizuotas arba auditorijai būtų priimtini tokie veiksmai, kurie nebūtų įmanomi, jeigu nebūtų buvę saugumizuojančios retorikos, kurios vartojimas lėmė, kad aptariamasis klausimas buvo pateiktas kaip grėsmė. Jeigu kalbos aktas, kuriuo siekiama saugumizuoti tam tikrą klausimą, neišsivysto toliau nei pirmasis iš trijų paminėtų žingsnių t.y. tam tikras klausimas yra įvardijamas kaip grėsmė, tačiau nėra pasiūlomos jokios nepaprastosios priemonės, skirtos šios grėsmės pašalinimui, ir nėra jokių prielaidų, kurios indikuotų galimybes imtis nepaprastųjų veiksmų, jis laikomas „saugumizuojančiu veiksmu“ (angl. *securitizing move*).⁷⁵

Saugumizacijos teorijos pradininkai pabrėžia, kad paties saugumizavimo proceso sėkmei didelę įtaką daro saugumizuojantis veikėjas. Turint omenyje, kad tarp visuomenės narių yra galios disbalansas t.y. vieni visuomenės veikėjai turi sukaupę daugiau socialinio kapitalo, užima aukštesnes pareigas, (ne) turi institucinę paramą, turi didesnę priėjimą prie visuomenės informavimo šaltinių ir pan., taigi gali įtikinti daugiau visuomenės narių, kad tam tikras klausimas reikalauja neatidėliotinių veiksmų, ir tuo pačiu pripažįstant, kad niekas neturi absoliučios „saugumizavimo“ galios, tampa akivaizdu, kad tam vieni veikėjai yra labiau privilegijuoti ir turi daugiau galimybių saugumizuoti įvairius klausimus, nei kiti.⁷⁶

Kadangi saugumizavimo sėkmė bent iš dalies priklauso nuo saugumizuojančio veikėjo, jo sugebėjimas įtikinti auditoriją grėsmės egzistavimu padeda peržengti ribą, skiriančią saugumizuojančią veiksmą ir nepaprastąsias priemones saugumui užtikrinti. Veikėjai, suprantantys, kad turi daugiau svertų ir galimybių įtikinti auditoriją savo teismumu dėl egzistuojančių grėsmių, gali tuo sėkmingai naudotis siekdami savo ilgalaikių tikslų. Apie tai, kad saugumizavimas gali tapti

⁷³ Barry Buzan, Ole Weaver, Jaap de Wilde, 24 pusl.

⁷⁴ Rita Taureck, 55 – 56 pusl.

⁷⁵ Barry Buzan, Ole Weaver, Jaap de Wilde, 25 pusl.

⁷⁶ B. Buzan, O. Weaver, J. De Wilde, 31-32 pusl.

įrankiu, nutiesiančiu saugumizuojančiam veikėjui kelią išnaudoti šį auditorijos pritarimą ar bent jau nesipriešinimą savo reikmėms ir tikslams pasiekti, perspėja ir O. Weaver su B. Buzan. Sėkmingai saugumizuotas klausimas suteikia saugumizuojančiam veikėjui galią prisidengiant ypatingomis aplinkybėmis ir nepaprastosiomis priemonėmis naudotis resursais bei priimti sprendimus laisviau, su gerokai mažesniais apribojimais ir, galbūt, net mažiau demokratiškais būdais.⁷⁷ Lygiai taip pat saugumizavimas gali būti išnaudojamas kaip strategija nukreipti auditorijos dėmesį nuo saugumizuojančiam veikėjui nepalankių temų. Išryškinant ir sugrėsminant tam tikras sritis galima manipuliuoti visuomenės dėmesiu ir taip gauti naudos sau: pagerinti savo įvaizdį auditorijos akyse, sutelkti auditorijos dėmesį į saugumizuojančiam veikėjui palankias temas, kurstyti neproporcingą auditorijos dėmesį tam tikrai grėsmei bei tuo naudotis nukreipiant auditorijos dėmesį nuo problematiškų, nepatogių sričių ir pan. Taigi, tam tikrais atvejais saugumizacija gali tapti įrankiu saugumizuojančiam veikėjui per savo retoriką valdyti viešąją nuomonę apie save: strategiškai rinktis ir išryškinti visuomenei aktualias ir jam pačiam parankias problemas ir jas sėkmingai saugumizavus demonstruoti visuomenei ryžtingus veiksmus saugumui užtikrinti, taip užsitikrinant visuomenės paramą. Toks strategiškas manipuliavimas visuomenę dominančiais klausimais (sau naudingus klausimus išryškinant, jiems skiriant daug dėmesio, o tuo tarpu nuo kitų, nepalankių, dėmesį nukreipiant), kaip jau įvardyta šio darbo įvade, vadinamas *priming*.⁷⁸ Kaip paaiškina Christine A. Kelleher, kai veikėjas per savo veiksmus ar retoriką sutelkia visuomenės dėmesį į tam tikrą klausimą, visuomenė yra labiau linkusi naudotis šia gauta informacija vertinant jo darbą. Tai reiškia, kad veikėjui yra svarbu identifikuoti ir visuomenės dėmesį stengtis nukreipti į tuos klausimus, kuriuose tikėtina jis galės laimėti visuomenės paramą ar būti visuomenės įvertintam teigiamai, o taip pat išnaudoti išnaudoti turimas galimybes manipuliuoti visuomenės dėmesiu, nukreipiant jį nuo nesėkmių vykdomoje politikoje, kad būtų galima nusikratyti atsakomybės už padarytas klaidas.⁷⁹

Šiuo atveju valstybės Prezidentas yra puikus kandidatas būti saugumizuojančiu veikėju: jis užima galios poziciją valstybėje, turi institucinę paramą, išrinktas turi bent dalies visuomenės palaikymą ir t.t. Tai svarbu, nes sėkmingam saugumizavimo proceso įgyvendinimui būtina, kad auditorija, kuriai veikėjas pasiūlo imtis vienokių ar kitokių nepaprastųjų priemonių tam tikram saugumo klausimui išspręsti, tas priemones priimtų ar bent toleruotų.

Saugumizacijos teorija šiame darbe tampa naudinga įrankiu leisdamai kompleksiskai

⁷⁷ Ten pat, 29 pus.

⁷⁸ James N. Druckamn ir Justin W. Holmes

⁷⁹ Christine A. Kelleher ir Jennifer Wolak, „Priming Presidential Approval: The Conditionality of Issue Effects“, *Political Behavior*, 28(3), 2006 09, 193-210 pusl.

pažvelgti ir suprasti JAV Prezidento D. J. Trump darbotvarkės sudarymo procesą (sėkmingai saugumizuojami klausimai neišvengiamai turi būti iškelti į darbotvarkės pradžią), susiaurindama tyrimo apimtį – kadangi įvairūs klausimai paverčiami saugumo klausimais per kalbos aktus, teorija padiktuoja, kad turėtų būti tiriamos oficialios Prezidento kalbos, bei suteikdama priemones nustatyti saugumizuojamų klausimų saugumizavimo lygį, tikrinant kurie Prezidento retorikoje saugumizuojami klausimai peržengė saugumizuojančio veiksmo ribą.

3. Tyrimo metodologija

Kokybinė turinio analizė (angl. *qualitative content analysis*) – metodas, kuris naudojamas šiame darbe – yra populiaris ir plačiai naudojama tyrimo technika socialiniuose moksluose. Šis metodas dažniausiai pasitelkiamas tyrimuose, kuriuose analizuojami tekstiniai duomenys. Nors šis metodas išsivystė kaip būdas analizuoti rašytinės formos tekstą t.y. laikraščių straipsnius, interviu, kalbas, įvairius nuorašus, knygas, dienoraščius, interneto tinklalapių įrašus ir pan., šiandien duomenimis, kuriems pritaikoma kokybinė turinio analizė, arba, kitaip tariant, „tekstas“, gali būti ir įvairi vaizdinė bei garsinė medžiaga (pvz. nuotraukos, grafikos darbai ar meno kūriniai, vaizdo bei garso įrašai ir pan.).⁸⁰

Šis metodas sutelkia dėmesį į tekstinio dokumento, kalbos, kaip komunikacijos priemonės, charakteristikas, turinį ir kontekstinę tekstinio dokumento prasmę. Nuo vien kiekybinio žodžių ar kitokių teksto sudedamųjų dalių skaičiavimo pereinama prie išsamaus teksto analizavimo siekiant suklasifikuoti tekstą į kategorijas, turinčias panašią prasmę.⁸¹ Taigi, kokybinė turinio analizė, suteikia įrankius dekonstruoti saugumizavimą t.y. atskleisti, kokiais įrankiais naudojasi dabartinis JAV Prezidentas saugumizuodamas tam tikras temas bei jį kontekstualizuoti.

Kokybinė turinio analizė taip pat suteikia galimybę apdoroti didelius informacijos kiekius, turimą informaciją sustruktūruojant, suskaidant į tematinės dalis – kategorijas (dar vadinamas dimensijomis) bei subkategorijas. Toks informacijos apdorojimas yra vadinamas kodavimo rėmo sukūrimu (angl. *coding frame*).⁸² Kodavimo rėmas yra centrinė kokybinės turinio analizės ašis, kuria remiasi visas tyrimas. Jis apibrėžiamas kaip būdas struktūrizuoti turimą informaciją, duomenis, susidedantis iš duomenų suskirstymo į pagrindines kategorijas (dimensijas), kuriose nurodomi aktualūs tyrimui aspektai ir pagrindinių kategorijų subkategorijas (subdimensijas), kuriose paaiškinamos, detalizuojamos aktualių tyrimui aspektų – dimensijų –

⁸⁰ Margit Schreier, *Qualitative Content Analysis in Practice*, New Delhi: Sage, 2012, 3 pusl.

⁸¹ Hsiu-Fang Hsien, Sarah E. Shannon „Three Approaches to Qualitative Content Analysis“, *Qualitative Health Research*, 15(9), 2005 pusl. 1277 – 1288 pusl.

⁸² Margit Schreier, 58 – 59 pusl.

reikšmės ir išraiškos, jas analizuojant, apibūdinant.⁸³

Pasirinkto metodo padiktuotas duomenų atrankos procesas buvo pritaikytas šiam darbui. Pagrindinis duomenų šaltinis šiame darbe yra oficialiame Jungtinių Amerikos Valstijų Baltųjų Rūmų puslapyje pateikiama informacija t.y. 340 puslapių pranešimų, naujienų, Prezidento pasisakymų ir pan. įvairiausiomis temomis. Kadangi, pirmiausia kokybinė turinio analizė reikalauja atskirti aktualią medžiagą nuo neaktualios, visiems šiems duomenims buvo pritaikyti trys filtrai.

Pirmasis filtras – aktualiai informacijai priskirtos tos žinutės, kurios oficialiame puslapyje susietos su nacionalinio saugumo arba užsienio politikos kategorijomis. Visa kita informacija atmesta, kaip neaktuali. Antrasis filtras – žinutės, kurios po pirmojo filtro buvo priskirtos prie aktualių duomenų, peržiūrėtos dar kartą, atrenkant tas, kurios buvo pateiktos kaip JAV Prezidento kalba t.y. Prezidento oficialių kalbų, remarkų tam tikru klausimu arba spaudos konferencijų transkripcijos. Šis filtras buvo naudojamas tam, kad būtų užtikrinta duomenų atitiktis tyrimo teorijai (saugumizavimo teorija nagrinėja kalbos aktus). Trečiasis filtras – Prezidentas turi savo kalboje apie užsienio politikos aspektus kalbėti kaip keliančius iššūkį ar grėsmę nacionaliniam saugumui.

Atrinkus aktualią medžiagą nuo nenaudingos besinaudojantiems šiuo metodu rekomenduojamos kelios strategijos, nurodančios kaip iš turimų duomenų (teksto) išvystyti kodavimo rėmą: koncepcija pagrįstos strategijos remiasi dedukcijos būdu ir leidžia statyti kodavimo rėmą ant jau turimų žinių pvz. remiantis tyrimui naudojama teorija, ankstesniais tyrimais, ar bendromis tyrėjo žiniomis tiriamame lauke. Duomenimis pagrįstos strategijos yra daugiau indukcinės t.y. leidžia kodavimo rėmo dimensijoms bei dimensijas paaiškinančioms, detalizuojančioms subdimensijoms iškilti iš turimų duomenų (vienas iš populiarių būdų tai pasiekti – apibendrinti ir sutraukti turimus duomenis tol, kol galima išskirti dimensijas ir subdimensijas).⁸⁴ Kaip pabrėžia Magrit Schreier naudotis grynai koncepcija pagrįsta strategija arba vien tik duomenimis pagrįsta strategija yra pakankamai retas reiškinys, dažniausiai šios strategijos sujungiamos siekiant kuo išsamesnių, gilesnių rezultatų.⁸⁵ Šiame tyrime taip pat naudojamos abi strategijos.

Naudojantis dedukcine (koncepcija paremta) strategija, remiamasi saugumizacijos teorija, kuri visų pirma indikuoja, kad duomenyse (t.y. D. J. Trump kalbose) reikia ieškoti ir koncentruotis ties aspektais, kurie pateikiami auditorijai kaip grėsmės valstybei, o taip pat duoda

⁸³ Ten pat, 61 pusl.

⁸⁴ Ten pat, 84 – 106 pusl.

⁸⁵ Ten pat, 80 – 89 pusl.

atspirtį sukurti pagrindines kodavimo rėmo dimensijas. Kaip pripažįsta saugumizacijos teorijos pradininkai saugumizavimo teorija išgyveno keletą etapų, kurių metu plėtėsi saugumo suvokimas, į teorinį rėmą ypač XX a. 9 dešimtmetyje imta įtraukti vis daugiau sričių, kurios keitė ir modifikavo saugumo sampratą, tad šiandien saugumu iš esmės galima vadinti „laisvę nuo grėsmės“ (angl. *freedom from threat*).⁸⁶ Akivaizdu, kad toks apibrėžimas yra ypač daug apimantis, tačiau būtina suprasti, kad grėsmės valstybės išlikimui, egzistencijai vis dar išlieka esminiu saugumizavimo teorijos objektu. Kaip rašo O. Weaver: išlikimas, pagrindinio politinio vieneto – suverenios valstybės – išgyvenimas, nors ir dramatiškai skamba, yra esmė. Tad tos grėsmės, kurios kėsina į valstybės fizinį išlikimą privalo būti aptartos pirmiausiai⁸⁷, jau vien dėl to, kad nesugebėjus su tokiais grėsmėmis susitvarkyti, vėliau tiesiog nebebus kam tvarkytis su kitokio pobūdžio grėsmėmis. Toks saugumizavimo apibūdinimas leidžia pamatyti ir išskirti keletą grėsmių kategorijų ir tas kategorijas prioretizuoti: jau minėtos grėsmės išlikimui darbotvarkėje turėtų užimti svarbiausią poziciją, tačiau grėsmės išlikimui nėra vienintelės grėsmės, į kurias reikia kreipti dėmesį ir kurias verta įtraukti į darbotvarkę. Ignoruojamos grėsmės valstybės interesams taip pat turi potencialą išaugti iki egzistencinės grėsmės, tad ir joms derėtų skirti vietos saugumizavimo darbotvarkėje.

Šio tyrimo kodavimo rėmui, remiantis išvardintomis saugumizacijos teorijos prielaidomis, buvo sukurtos pagrindinės dimensijos: (1) egzistencinės grėsmės, (2) grėsmės saugumizuojamos dvejopai (kaip egzistencinės grėsmės ir kaip grėsmės JAV interesams) bei (3) grėsmės JAV interesams.

Indukcinė (duomenimis paremta) strategija, leidžia papildyti kodavimo rėmą įvardijant subdimencijas t.y. konkrečias grėsmes, bei padeda atskleisti ir struktūrizuoti būdus, kaip konkrečios grėsmės yra saugumizuojamos.

Remiantis jau minėtais filtrais atrinktos kalbos, pritaikius metodo siūlomas strategijas peržiūrėtos, stengiantis identifikuoti bendrumus ir tendencijas bei lingvistines išraiškas, atskleidžiančias užsienio politikos reiškinius kaip grėsmes Jungtinėms Amerikos Valstijoms. Informacija sisteminta tol, kol išryškėjo šis kodavimo rėmas:

1. Egzistencinės grėsmės:

1.1. Terorizmo grėsmė:

a. Kova prieš blogį:

⁸⁶ Ole Weaver, “Securitization and Desecuritization”, kn. Ronnie D. Lipschutz (sud.) *On Security*, New York: Columbia University Press, 1995, 46 - 86 pusl.

⁸⁷ Ten pat, 47 – 53 pusl.

- i. Teroristai kaip barbarai;
 - ii. Teroristai kaip žudikai;
 - iii. Nekaltų sielų naikinimas;
- b. Karas su nestandartiniu priešu:
- i. Atakos;
 - ii. Nauji teroristinio verbavimo būdai;

1.2. Niekšiški režimai - Iranas, Šiaurės Korėja, Sirija:

- a. Disponuoja ir kuria masinio naikinimo ginklus;
- b. Yra atvirai priešiški nusiteikę Jungtinių Amerikos Valstijų atžvilgiu;
- c. Susiję su teroristinėmis grupuotėmis:
 - i. Finansuoja teroristus ir kitus diktatoriškus režimus;
 - ii. Suteikia prieglobstį teroristinėms grupuotėms;
- d. Prieštarauja vertybėms:
 - i. Skriaudžia savo piliečius;
 - ii. Praradę pasitikėjimą;
- e. Destabilizuoja regioną;

2. Grėsmės JAV interesams:

2.1. Užsienio politikos grėsmės JAV ekonomikai:

a. Blogi susitarimai:

- i. Yra nesąžiningi ir neabipusiai;
- ii. Išveža darbus iš JAV;
- iii. Mažina JAV piliečių atlyginimus;

b. Valstybės, nevykdančios finansinių įsipareigojimų tarptautinėse organizacijose:

3. Grėsmės, saugumizuojamos dvejopai (kaip egzistencinės grėsmės ir kaip grėsmės interesams):

3.1. Imigracijos grėsmė:

- a. Silpnina valstybės sienas:

- i. Padidėjęs nusikalstamumas;
 - ii. Atveria kelius teroristams patekti į JAV;
- b. Silpnina ekonomiką;

Tiriamojame dalyje pagal šį kodavimo rėmą analizuojamos aktualios Prezidento Donald J. Trump kalbos, įvardijami reiškiniai, kuriuos Prezidentas saugumizuoja, subdimensijų pagalba identifikuojami būdai kaip tie reiškiniai yra saugumizuojami, skliaustuose pateikiant iliustratyviausius pavyzdžius originalo kalba (taip siekiama kuo tiksliau perteikti naudojamų kalbinių išraiškų atspalvius, kurie išvertus į lietuvių kalbą galimai būtų prarasti). Analizuojama, kuriose srityse buvo peržengta saugumizuojančio veiksmo riba t.y. koncentruojamasi į pirmąjį ir antrąjį saugumizavimo etapus, tikrinant ar auditorijai greta grėsmės identifikavimo buvo pasiūlytos ypatingosios priemonės tai grėsmei suvaldyti. Būtent šiam tikslui pasitelkiama 2018 m. JAV Nacionalinio saugumo strategija, kurioje atsiskleidžia, kaip kodavimo rėmo pagalba identifikuotos Prezidento retorikoje saugumizuojamos sritys yra institucionalizuojamos, ar ir kokios ypatingosios priemonės yra pasiūlomos auditorijai.

4. Egzistencinės grėsmės JAV Prezidento retorikoje

Saugumizavimo teorijoje saugumas visų pirma siejamas su valstybe, valstybės išlikimu. Reiškiniai, kurie kelia grėsmę valstybei, kaip pagrindiniam politiniam dariniui, ir yra įvardijami kaip keliantys pavojų valstybės išlikimui, yra laikomi egzistencinėmis grėsmėmis ir automatiškai tampa esminiu saugumizacijos teorijos objektu. Natūralu, kad būtent tokių grėsmių pašalinimas turi užimti svarbiausią vietą formuojamoje darbotvarkėje, sulaukti daugiausiai dėmesio bei resursų. Svarbu ir tai, kad egzistencinės grėsmės gali būti saugumizuojamos naudojantis bei derinant kelias skirtingas taktikas: pabrėžiant pavojų fiziniam valstybės išlikimui t.y. apeliuojant į pavojų suverenitetui, valstybės teritorijai, fiziniam piliečių naikinimui ir pan. ir/arba demonstruojant grėsmę tautiniam identitetui, bendroms vertybėms, tapatybei, kitaip tariant moraliniams pagrindams, kurie vienija tautą ir yra valstybės pamatas.

4.1. Terorizmo grėsmė

Peržiūrėjus JAV Prezidento Donald J. Trump poniauguracinio laikotarpio kalbas galima pastebėti, kad terorizmo saugumizavimas ne tik yra vienas ryškiausių, dažniausiai ir lengviausiai aptinkamų naratyvų Prezidento kalbose, bet taip pat, kad retorika apie terorizmą formuojama būtent kaip egzistencinė grėsmė Jungtinėms Amerikos Valstijoms. Terorizmas visuomenei nuolat pristatomas kaip vienas esminių ir rimčiausių iššūkių saugumui (angl. *most*

*pressing security challenge*⁸⁸). Tai pasireiškia keletu aspektų: (1) kova su terorizmu apibūdinama kaip kova prieš blogį (teroristai pateikiami kaip barbarai, žudikai ir nekaltų sielų naikintojai), (2) kova teroristais pateikiama kaip kova su nestandartiniu priešu (pabrėžiamos atakos ir nauji teroristų taikomi verbavimo būdai).

4.1.1. Kova su terorizmu, kaip kova prieš blogį

Donald J. Trump nuo pat prezidentavimo pradžios pabrėžia, jog terorizmas yra netoleruotinas reiškinys ne tik Jungtinėse Amerikos Valstijose, bet ir pasaulyje. Savo inauguracinėje kalboje pasižadėdamas „suvienyti civilizuotą pasaulį kovoje prieš radikalųjį islamistinį terorizmą ir visiškai jį išnaikinti nuo Žemės paviršiaus“⁸⁹ Prezidentas neša net keletą svarbių žinučių. Visų pirma, akivaizdžiai nubrėžiama skirtis „mes“ prieš „juos“. „Mes“ tai civilizuotas, besilaikantis bendrų tarptautinės teisės normų, turintis bendras vertybes pasaulis. „Jie“ – teroristai – tai priešas, su kuriuo reikia kovoti, kurį reikia pašalinti – jis yra netoleruotinas. Antra, kviečiama vienytis prieš bendrą priešą, kuris jau yra tapęs grėsme ne tik JAV bet ir visam pasauliui – šį priešą reikia nušluoti nuo Žemės paviršiaus.

Teroristai yra blogis, ir karas prieš juos, anot Prezidento, yra mūšis tarp gėrio ir blogio (angl. *battle between Good and Evil*).⁹⁰ Prezidentas nevengia pabrėžti, kad teroristai yra blogio nešėjai, savo kalbose apibūdinamas juos kaip blogio karius (angl. *soldiers of evil*⁹¹), besimeldžiančius blogiui (angl. *piety to evil*⁹²), švenčiančius mirtį ir garbinančius naikinimą (angl. *celebrated death and worships destruction*⁹³), skleidžiančius niekšiškas pažiūras (angl. *spreads vile creed*⁹⁴) bei blogio ideologiją (angl. *evil ideology*⁹⁵), pabrėždamas teroristų atsakomybę už žiaurius nusikaltimus („Teroristai, kurie daro tokius dalykus, kaip civilių ligoninių užminavimas yra blogis“

⁸⁸ The White House, “Joint Press Conference of President Trump and NATO Secretary General Stoltenberg”, Washington, 2017 04 12, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/joint-press-conference-president-trump-nato-secretary-general-stoltenberg/>> [Žiūrėta 2018 05 05]

⁸⁹ The White House, “The Inaugural Address“, Washington, 2017 01 20, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/the-inaugural-address/>> [Žiūrėta 2018 05 05]

⁹⁰ The White House, “President Trump’s Speech to the Arab Islamic American Summit“, Riyadh, 2017 05 21, <<https://www.whitehouse.gov/articles/president-trump-delivers-remarks-arab-islamic-american-summit/>> [Žiūrėta 2018 05 05]

⁹¹ Ten pat.

⁹² Ten pat.

⁹³ The White House, “Remarks by President Trump to Coalition Representatives and Senior U.S. Commanders“, Florida, 2017 02 06, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-coalition-representatives-senior-u-s-commanders/>> [Žiūrėta 2018 05 05]

⁹⁴ The White House, “President Trump’s Speech to the Arab Islamic American Summit“

⁹⁵ The White House, “Remarks by President Trump on the Administration’s National Security Strategy“, Washington, 2017 12 18 <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-administrations-national-security-strategy/>> [Žiūrėta 2018 05 05]

⁹⁶⁾ bei teigdamas, kad teroristų sielos yra pasmerktos (angl. *souls of terrorists are condemned* ⁹⁷⁾).

Teroristų, kaip blogio įsikūnijimų įvaizdį padeda sustiprinti keletas retorinių motyvų, atsikartojančių daugelyje Prezidento kalbų, kuriose minima terorizmo grėsmė:

i. Teroristai kaip barbarai

Vienas dažniausiai Prezidento pasitelkiamų apibūdinimų teroristams yra vadinti juos barbarais (angl. *barbaric* ⁹⁸⁾). Pavadinti teroristus barbariškais yra ne tik įvardyti juos, kaip ypatingai žiaurūs, bet taip pat ir pabrėžti jų primityvumą, necivilizuotumą.⁹⁹ Visuomenei teroristai įvardijami kaip kone žvėrys, naikinantys jiems nepažįstamą civilizuotą kultūrą. Šis retorinis įrankis padeda Prezidentui dar kartą pabrėžti teroristų svetimumą, užtvirtinti skirtį tarp civilizuoto pasaulio t.y. „mūsų“ ir „jų“ – žiaurių, primityvių besikėsinančių į „mūsų“ vertybes.

ii. Teroristai kaip žudikai

Kitas populiarus motyvas, kuriuo naudojasi Prezidentas apibūdinamas teroristus, yra kalbėti apie juos kaip apie galvažudžius, žudikus (angl. *murderers* ¹⁰⁰, *killers* ¹⁰¹⁾). Apie teroristus Prezidento retorikoje kalbama kaip skerdėjus, liejančius kraują (angl. *slaughterers, bloodshed* ¹⁰²⁾). Tokiu būdu sustiprinamas naratyvas, kuriuo teroristai pateikiami kaip žiaurūs, beatodairiški žmogžudžiai, o taip pat auditorijos dėmesys dar kartą atkreipiamas į tai, kad teroristai neįvertina jokios pagarbos civilizuoto pasaulio (o taip pat ir Jungtinių Amerikos Valstijų) pamatinėms vertybėms, tokioms kaip žmogaus gyvybė. Jiems svetimas suvokimas, kad žmogaus gyvybė yra vertinga ir ją reikia saugoti (angl. *„fight against terrorism <...> against those who do not value human life“* ¹⁰³⁾).

⁹⁶ The White House, “President Donald J. Trump’s State of the Union Address“, Washington, 2018 01 30 <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/president-donald-j-trumps-state-union-address/>> [Žiūrėta 2018 05 05]

⁹⁷ The White House, “President Trump’s Speech to the Arab Islamic American Summit“

⁹⁸ The White House, “Remarks by President Trump at the 9/11 Memorial Observance“, Arlington, 2017 09 11, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-9-11-memorial-observance/>> [Žiūrėta 2018 05 05]

⁹⁹ Oxford University Press, “Definition of barbaric in English”, <<https://en.oxforddictionaries.com/definition/barbaric>> [Žiūrėta 2018 05 05]

¹⁰⁰ The White House, “Remarks by President Trump and President Abbas of the Palestinian Authority in Joint Statements”, Bethlehem, 2017 05 23, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-president-abbas-palestinian-authority-joint-statements-2/>> [Žiūrėta 2018 05 05]

¹⁰¹ The White House, “Remarks by President Trump at Lunch with Members of the United Nations Security Council“, Washington, 2018 01 29, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-lunch-members- united-nations-security-council/>> [Žiūrėta 2018 05 05]

¹⁰² The White House, “Remarks by President Trump and President Abbas of the Palestinian Authority in Joint Statements”

¹⁰³ The White House, “Remarks by President Trump and Prime inister Netanyahu of Israel in Joint Press Conference“, Washington, 2017 02 15, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-prime-minister-netanyahu-israel-joint-press-conference/>> [Žiūrėta 2018 05 05]

iii. Nekaltų sielų naikinimas

Trečiasis populiarus Donald J. Trump naudojamas motyvas, kalbant apie teroristus tarsi galutinai pademonstruoja auditorijai, kad teroristai yra nesuderinami su civilizuotu pasauliu. Prezidentas griežtai užtvirtina: teroristai yra barbarai, žudikai, o taip pat jie žudo ne kareivius mūšio lauke, o nekaltus paprastus žmones. Jie kelia grėsmę visiems ir kiekvienam atskirai, nes nesirenka savo aukų. Žudomi vaikai, moterys, vyrai visame pasaulyje. Teroristai nesirenka, ką žudyti, o tiesiog žudo visus aplinkui, žudo netgi savus žmones („*They're killing people left and right*“; „*killing their own people*“¹⁰⁴). Teroristai nepaiso ribų ir nejaučia baimės („*Terror groups will stop at nothing to commit the mass murder of innocent men, women, children*“¹⁰⁵), todėl su jais derėtis yra neprasminga ir neįmanoma („*There's no talking to Taliban*“¹⁰⁶). Šis motyvas išbaigia kuriamą teroristų vaizdinį bei padeda Prezidentui legitimizuoti nepaprastąsias priemones: pabrėžiant, kad civilizuotame pasaulyje įprastos priemonės, tokios kaip derybos, taikos sutartys ir pan. yra neįmanomos. Implikuojama, kad reikalingas naujas požiūris ir priemonių paketas, skirtas šiai grėsmei sustabdyti.

4.1.2. Karas su nestandartiniu priešu

Saugumizuodamas terorizmą Donald J. Trump neapsiriboja vien moraliniais aspektais, tokiais kaip kova prieš blogį, barbariško, civilizuotoms vertybėms prieštaraujančio elgesio stabdymas, pagarbos žmogaus gyvybei saugojimas, dėl kurių yra absoliučiai būtina ir neišvengiama kovoti su šia grėsme. Šiuos naratyvus papildo ir labai realios fizinės grėsmės, su kuriomis susiduria Jungtinės Amerikos Valstijos bandydamos užkirsti kelią tokiam nestandartiniam priešui. Karas su terorizmu yra kompleksiškesnis, nei konvencinis karas su tam tikra valstybe: valstybė turi teritoriją, kurią galima užimti, sienas, kurias galima kirsti, piliečius ir suverenitetą, į kurį galima taikytis, kai tuo tarpu terorizmas yra globalus reiškinys, neturintis sienų, ribų, konkretaus veido. Toks terorizmo pobūdis tam tikra prasme padaro šį priešą dar baisesnį ir grėsmingesnį.

i. Atakos

JAV Prezidento mėgiamas motyvas, kalbant apie terorizmą yra vartoti žodžius „atakuoti, ataka“ (angl. *attack, attacks*). Teroristai projektuojami, kaip aktyvūs ir nenuspėjami. Apibūdinant teroristinę veiksmą kaip ataką kartu auditorijai perduodamas ir agresyvaus, žiauraus,

¹⁰⁴ The White House, “Remarks by President Trump at Lunch with Members of the United Nations Security Council”

¹⁰⁵ The White House, “Remarks by President Trump on the Strategy in Afghaistan and South Asia“, Arlington, 2017 08 21, < <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-strategy-afghanistan-south-asia/> > [Žiūrėta 2018 05 05]

¹⁰⁶ The White House, “Remarks by President Trump at Lunch with Members of the United Nations Security Council”

destruktyvaus, staigaus ¹⁰⁷ ir netikėto veiksmo įvaizdis. Toks vaizdinys sustiprinamas šalia einančiais būdvardžiais, tokiais kaip „siaubingas“ bei įvardijant įvykusius teroristinius aktus, kurie auditorijai pademonstruoja, kad teroristų smūgio galima sulaukti bet kada ir bet kur („*horrible terrorist attacks in recent years and even recently*“ ¹⁰⁸; „*terrorists <...> launch attacks on all of our people*“ ¹⁰⁹).

ii. Nauji verbavimo būdai

Paskutinis įrankis, kuriuo naudojasi Donald J. Trump įvardindamas terorizmą kaip egzistencinę grėsmę JAV saugumui yra auditorijos supažindinimas su terorizmu kaip modernia grėsme. Prezidentas savo retorika formuoja auditorijos suvokimą, kad modernių technologijų laikais niekas nebėra apsaugotas nuo šios grėsmės. Teroristai yra internete, o tai galutinai ištirpdo atstumą tarp JAV ir teritorijų, kurios tradiciškai siejamos su teroristinėmis grupuotėmis („*They're using the Internet at a level that they should not be allowed to use the Internet. They're recruiting from the Internet*“ ¹¹⁰). Teroristai gali internetu užverbuoti bet ką – eilinio JAV piliečio kaimynas gali tapti teroristu. Šiuo naratyvu demonstruojama, kad grėsmė yra reali, ji yra čia, ji yra neišvengiama ir su ja reikia kovoti dabar.

4.2. Niekšiški režimai

Ne mažiau dėmesio nei terorizmo grėsmė Prezidento Donald J. Trump poniauguracinio laikotarpio retorikoje susilaukia ir niekšiški režimai (angl. *rouge regimes*). Pagrindinės, ir neabejotinai daugiausiai Prezidento dėmesio sulaukiančios valstybės, kurias jis apibūdina kaip esančias niekšiškų režimų gniaužtuose yra Šiaurės Korėja, Iranas bei Sirija. Nors iš pirmo žvilgsnio šios trys valstybės gana skirtingos, tačiau Donald J. Trump savo retorikoje jas pateikia kaip egzistencinę grėsmę Jungtinėms Amerikos Valstijoms naudodamasis tais pačiais įrankiais: teigdamas, kad niekšiki režimai (1) disponuoja ir kuria masinio naikinimo ginklus, (2) yra atvirai priešiški nusiteikę Jungtinių Amerikos Valstijų atžvilgiu, (3) yra susiję su teroristinėmis grupuotėmis, (4) prieštarauja vertybėms bei (5) destabilizuoja regioną.

¹⁰⁷ Oxford University Press, “Definition of attack in English”, <<https://en.oxforddictionaries.com/definition/attack>> [Žiūrėta 2018 05 05]

¹⁰⁸ The White House, “Remarks by President Trump and President Erdogan of Turkey in Joint Statement“, Washington, 2017 05 16, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-president-erdogan-turkey-joint-statement/>> [Žiūrėta 2018 05 05]

¹⁰⁹ The White House, “Remarks by President Trump to the 72nd Session of the United Nations General Assembly“, New York, 2017 09 19, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-72nd-session-united-nations-general-assembly/>> [Žiūrėta 2018 05 05]

¹¹⁰ The White House, “Remarks by President Trump to the National Convention of the American Legion“, Arlington, 2017 08 23, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-national-convention-american-legion/>> [Žiūrėta 2018 05 05]

4.2.1. Niekšiški režimai disponuoja ir kuria masinio naikinimo ginklus

Neabejotinai pats paprasčiausias ir kone dažniausiai Prezidento retorikoje naudojamas metodas įtikinti auditoriją, kad niekšiški režimai yra ypatingai pavojingi, yra demonstruoti, kad būtent šios valstybės sukuria realią fizinę grėsmę pasauliui ir Jungtinėms Amerikos Valstijoms savo neprognozuojamų, fanatiškų, diktatoriškų režimų (angl. *fanatical regime*¹¹¹, *dictatorship*¹¹²) rėmuose disponuodamos bei besistengdamos įsigyti ar sukurti masinio naikinimo ginklus, tokius kaip branduolinė bomba ar balistinės raketos. Grėsmė pabrėžiama apibūdinant tokius ginklus kaip mirtinus (angl. *deadly weapons*¹¹³), grėsmingus kaimynams, prekybai bei navigacijos laisvei (angl. „*weapons that threaten their neighbours, global trade, and freedom of navigation*“¹¹⁴), rimtą grėsmę taikai ir saugumui (angl. „*nuclear weapons and missile development is a grave threat to peace and security*“¹¹⁵), branduolinis šantažas (angl. *nuclear blackmail*¹¹⁶) ir pan. Tokio žodyno naudojimas sukelia neatidėliotinumą jausmą – nešama aiški žinutė, jog nepatikimi, nestabilūs, priešišškai nusiteikę lyderiai turi sukaupti neleistiną galios kiekį ir negalima toliau leisti bauginamiems (angl. „*We cannot allow North Korea to threaten all that we have built*“¹¹⁷), privaloma imtis veiksmų, kad ši grėsmė būtų pašalinta („*A threat that has increased steadily through many administrations and now requires urgent action*“¹¹⁸).

4.2.2. Niekšiški režimai yra atvirai priešišškai nusiteikę Jungtinių Amerikos Valstijų atžvilgiu

Niekšiškų režimų keliamą grėsmę atrodo ypač aktuali ir įtikinanti tais atvejais, kai Prezidentas tiesiogiai atskleidžia, kad konkretūs niekšiški režimai yra atvirai priešišškai nusiteikę Jungtinių Amerikos Valstijų atžvilgiu. Pristatydamas auditorijai niekšiškų režimų ateities viziją, kuri atsiskleidžia per šūkį „Mirtis Amerikai!“ („*North Korea <...> speaks openly about mass murder, vowing death to America*“¹¹⁹; „*The regime's [Iran's] two favorite chants are „Death to*

¹¹¹ The White House, “Remarks by President Trump on Iran Strategy“, Washington, 2017 10 13, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-iran-strategy/>> [Žiūrėta 2018 05 05]

¹¹² The White House, “Remarks by President Trump Before Meeting with Senior Military Leaders“, Washington, 2017 10 06, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-meeting-senior-military-leaders/>> [Žiūrėta 2018 05 05]

¹¹³ The White House, “Remarks by President Trump on His Trip to Asia“, Washington, 2017 11 15, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-trip-asia/>> [Žiūrėta 2018 05 05]

¹¹⁴ The White House, “Remarks by President Trump on Iran Strategy“

¹¹⁵ The White House, “Remarks by President Trump, President Moon of the Republic of Korea, and Prime Minister Abe of Japan Before Trilateral Meeting“, New York, 2017 09 21, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-president-moon-republic-korea-prime-minister-abe-japan-trilateral-meeting/>> [Žiūrėta 2018 05 05]

¹¹⁶ The White House, “Remarks by President Trump on His Trip to Asia“

¹¹⁷ The White House, “Remarks by President Trump and President Moon of the Republic of Korea in Joint Press Conference“, Seoul, 2017 11 07, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-president-moon-republic-korea-joint-press-conference-seoul-republic-korea/>> [Žiūrėta 2018 05 05]

¹¹⁸ The White House, “Remarks by President Trump on His Trip to Asia“

¹¹⁹ The White House, “Remarks by President Trump to the 72nd Session of the United Nations General Assembly”

*America“ and „Death to Israel“*¹²⁰) Donald J. Trump pademonstruoja, kad JAV yra atsidūrusi pozicijoje, iš kurios trauktis negalima: tokie režimai yra ne tik pavojingi dėl valdomų masinio naikinimo ginklų, bet ir dėl to, kad patys save pristato kaip grėsmę JAV ir išreiškia siekį JAV sunaikinti.

4.2.3. Niekšiški režimai yra susiję su teroristinėmis grupuotėmis

Saugumizuoti niekšiškus režimus taip pat padeda jų susiejimas su terorizmu. Kadangi terorizmas didžiajai auditorijos daliai yra pažįstama grėsmė, kuri taip pat pasinaudojant įvairiais argumentais yra saugumizuojama JAV Prezidento retorikoje, aukščiau aptartos saugumizavimo taktikos kalbant apie niekšiškus režimus pasitarnauja kaip pagrindas ant jau egzistuojančios egzistencinės grėsmės kurti dar vieną egzistencinę grėsmę. Terorizmas *per se* yra netoleruotinas reiškinys, neatidėliotina grėsmė JAV Prezidento retorikoje, tad natūralu, kad režimai, kurie visokeriopai prisideda prie terorizmo kurstymo ir palaikymo turi būti lygiai taip pat netoleruojami. Tai pagrindžiama keletu argumentų: teigiant, kad tokie režimai finansuoja teroristus ir suteikia prieglobstį teroristinėms grupuotėms.

i. Niekšiški režimai finansuoja teroristus ir kitus diktatoriškus režimus

Niekšiškų režimų ryšiai su terorizmu ženkliai prisideda prie pačių niekšiškų režimų, kaip egzistencinės grėsmės saugumizavimo. Kaip jau minėta kalbant apie terorizmą, jis vaizduojamas kaip artima, neatidėliotina grėsmė, kurią reikia eliminuoti nedelsiant. Akivaizdu, kad objektai, kurie įgalina terorizmą būti grėsme, jį stiprina finansuodami, apginkluodami, apmokydami t. y. dedantys aktyvias pastangas remti terorizmą, yra lygiai tokie patys kenksmingi saugumui (*„Iran funds, arms, and trains terrorist, militias, and other extremist groups that spread destruction and chaos“*¹²¹). Kadangi niekšiški režimai jau ir taip yra grėsmingi iš savęs, nes būdami nestabilūs turi prieigą prie visuotinai pavojingų ginklų, faktas, kad tokie režimai veikia dar ir kaip kitų grėsmių kurstytojai, padaro juos dar pavojingesnius.

ii. Niekšiški režimai suteikia prieglobstį teroristinėms grupuotėms

Analogiškai kaip ir su teroristinių grupuočių finansavimu, valstybės ir režimai, bet kokiomis priemonėmis remiantys terorizmą automatiškai tampa keliančiais grėsmę. Pabrėždamas, kad niekšiški režimai suteikia saugų prieglobstį Prezidentas indikuoja, kad bet koks ryšys su teroristais yra nedovanotinas t.y. nebūtinai aktyvūs veiksmai (teroristų finansavimas, ginklavimas, apmokymas ir t.t.). Bet kuri valstybė, kuri priima į savo teritoriją teroristus, sukuria jiems saugią

¹²⁰ The White House, “Remarks by President Trump on Iran Strategy“

¹²¹ The White House, “President Trump’s Speech to the Arab Islamic American Summit“

vietą plėtoti savo veiklą (angl. *safe havens*), tampa iššūkiu saugumui – visi, kurie priglaudžia teroristus ir suteikia jiems pagalbą turi būti išstumti už civilizuoto pasaulio ribų, nes taika negali rasti ten, kur žiaurumas yra toleruojamas („*Terrorist and extremists, and those who give them aid and comfort, must be driven out from our society forever <...> Peace can never take root in an environment where violence is tolerated*“¹²²). Vėlgi, kuriamas neatidėliotino jausmas, kai auditorijai diegiama, kad privalu nedelsiant imtis spęsti šį saugumo klausimą („*We must stop the resurgence of safe havens that enable terrorists to threaten America*“¹²³).

4.2.4. Prieštarauja vertybėms

Kita strategija, naudojama Prezidento retorikoje, norint sugręsminti niekšiškus režimus, yra pademonstruoti auditorijai, kad niekšiški režimai pamina ir atvirai prieštarauja pamatinėms vertybėms, kuriomis remiasi visas civilizuotas pasaulis bei Jungtinės Amerikos Valstijos. Šis naratyvas kuriamas Donald J. Trump retorikoje atsikartojančiais motyvais: niekšiški režimai skriaudžia savo piliečius bei yra praradę pasitikėjimą.

i. Niekšiški režimai skriaudžia savo piliečius

Prezidento retorika, kurioje niekšiški režimai pristatomi kaip negailestingi, žiaurūs ir nežmoniški savo pačių piliečių atžvilgiu, padeda delegitimizuoti atitinkamus režimus auditorijos akyse: pasėjama abejonė ar valdžia, turinti legitimų suverenitetą savo piliečių atžvilgiu, galėtų taip siaubingai elgtis. Be to, pabrėžiant, kad „milijonai žmonių kenčia brutalių režimų, tokių kaip Iranas, Šiaurės Korėja ir kitos valstybės, priespaudoje“ (angl. „*millions of people in Iran, North Korea and other countries suffer under repressive and brutal regimes*“¹²⁴), o niekšiškų režimų veiksmai prieš savo piliečius apibūdinami kaip laukinės, niekingos, nusikalstamos skerdynės (angl. *savage; dispicable; criminal; slaughter*¹²⁵) nukreiptos prieš nekaltus civilius (angl. *innocent civilians*¹²⁶) primenama tokių režimų nepagarba žmogaus gyvybei. Atliepiamas terorizmą saugumizuojantis naratyvas – nekaltų žmonių žudymas, žmogaus gyvybės nuvertinimas yra niekaip nesuderinamas su civilizuoto pasaulio vertybėmis, kuriomis remiasi Jungtinės Amerikos Valstijos. Ši žinutė dar labiau sustiprinama teiginiais, kad niekšiški režimai nesibodi naudoti uždraustų priemonių, tokių kaip cheminis ginklas, kuris yra nediskriminacinis t.y. sudėtinga ar beveik neįmanoma juo smogti

¹²² The White House, “Remarks by President Trump and President Abbas of the Palestinian Authority in Joint Statements”

¹²³ The White House, “Remarks by President Trump on the Strategy in Afghanistan and South Asia”

¹²⁴ The White House, “Remarks by President Trump at the 66th Annual National Prayer Breakfast“, Washington, 2018 02 08, < <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-66th-annual-national-prayer-breakfast/>> [Žiūrėta 2018 05 05]

¹²⁵ The White House, “Statement by President Trump on Syria“, Washington, 2018 04 13, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/statement-president-trump-syria/>> [Žiūrėta 2018 05 05]

¹²⁶ Ten pat.

teisėtiems kariniams taikiniams bei įvertinti tokio ginklo poveikio ribų, todėl naudojant tokius ginklus dažnai nukenčia civiliai. Taip argumentuojant stengiamasi įrodyti bei įtikinti auditoriją, kad jokia visuomenė negali būti saugi, jei pasaulyje yra režimų disponuojančių tokiais ginklais („*No society can be safe if banned chemical weapons are allowed to spread*“¹²⁷).

ii. Praradę pasitikėjimą

Bendras niekšiškų režimų, kaip egzistencinę grėsmę keliančių objektų, įvaizdis sutvirtinamas pasitelkiant naratyvus apie ankstesnę patirtį bandant bendradarbiauti su tokiomis valstybėmis. Demonstruojama, kad pastangos palaikyti santykius su niekšiškais režimais dažnai yra bevaisės, todėl tikėtis, kad kažkas pasikeis darant spaudimą, naudojantis diplomatinėmis priemonėmis (pvz. stengiantis sudaryti susitarimus) yra neprasminga. Niekšiški režimai yra nepatikimi: istorija rodo, kad jie yra nesąžiningi, nesilaiko įsipareigojimų ir susitarimų su kitomis valstybėmis ir stengiasi apeiti taisykles („*Iranian regime has committed multiple violations of the agreement <...> also failed to meet our expectations*“¹²⁸; „*Assad regime again deployed chemical weapons*“¹²⁹, „*Rogue regimes violate every principle on which the United Nations are based*“¹³⁰). Tokio naratyvo kūrimas be papildomo niekšiškų režimų sugrėsminimo taip pat prisideda prie nepaprastųjų priemonių stabdant šią grėsmę įteisinimo auditorijos akyse.

4.2.5. Destabilizuoja regioną

Dar vienas būdas saugumizuoti niekšiškus režimus yra parodyti, kad tokie režimai kišasi į kaimyninių valstybių gyvenimą, padeda ir skatina kitų panašių režimų atsiradimą taip destabilizuodami visą regioną („*Among Iran's most tragic and destabilizing interventions have been in Syria. Bolsted by Iran, Assad has committed unspeakable crimes*“¹³¹). Tokios retorikos naudojimas, derinamas su jau aprašytais niekšiškus režimus sugrėsminančiais naratyvais, padeda parodyti, kad ši egzistencinė grėsmė yra ypač pavojinga, ne tik todėl, kad pati iš savęs sukelia reikšmingas saugumo problemas (pvz. niekšiški režimai būdami neprognozuojami ir nepatikimi disponuoja masinio naikinimo ginklais), bet taip pat geba kurti kitas egzistencines grėsmes ir papildomus iššūkius saugumui. Taip provokuojamas būtinumo stabdyti šią grėsmę jausmas, sustiprinamas įspūdis, kad situacija yra už įprastų saugumo ribų ir reikalauja imtis visų įmanomų veiksmų, kad pavojus būtų eliminuotas, neatmetant ir tokių priemonių, kurios įprastomis sąlygomis nebūtų galimos.

¹²⁷ The White House, “Remarks by President Trump to the 72nd Session of the United Nations General Assembly”

¹²⁸ The White House, “Remarks by President Trump on Iran Strategy”

¹²⁹ The White House, “Statement by President Trump on Syria”

¹³⁰ The White House, “Remarks by President Trump to the 72nd Session of the United Nations General Assembly”

¹³¹ The White House, “President Trump’s Speech to the Arab Islamic American Summit”

5. Grėsmės JAV interesams JAV Prezidento Retorikoje

XX a. 9 dešimtmetyje pradėjus plėsti saugumo sampratą saugumizavimo teorijoje ėmė rasti vietos ir kitoms grėsmėms. Ole Weaver tokį saugumo objekto išplėtimą apibūdina kaip postūmį nuo valstybės, nacionalinio saugumo kaip pagrindinės saugumizacijos ašies link piliečių/žmonių saugumo, kaip galimos saugumizacijos ašies. Šiuo atveju į kėsintis ir kelti grėsmes piliečių saugumui gali ekonominiai iššūkiai, aplinkosaugos klausimai, grėsmės piliečių kultūriniam identitetui bei politinėms teisėms ir pan.¹³² Taigi imta tirti ne tik egzistencines grėsmes, nors tokios grėsmės, be abejo, išlieka svarbiu saugumizavimo teorijos tyrimo objektu, bet ir atkreiptas dėmesys į kitokio pobūdžio grėsmes, kurios nepaisant to, kad (kol kas) nekelia pavojaus valstybės fiziniam išgyvenimui taip pat yra svarbios ir turėtų rasti savo vietą saugumo darbotvarkėje.

Užsienio politikos grėsmės JAV ekonomikai

Nuo tos akimirkos kai buvo prisaiškintas Jungtinių Amerikos Valstijų Prezidentu Donald J. Trump savo inauguracinėje kalboje pristatė JAV viziją ir tuo pačiu išsikėlė sau uždavinį ateinančiai kadencijai: padaryti Ameriką pirma (angl. *America First*). Svarbi šio pažado dalis, kuri taip pat buvo įtraukta į inauguracinę kalbą, yra nusilpusios JAV ekonomikos atgaivinimas. Naujai išrinktas Prezidentas negaišdamas laiko konstatavo, kad jau daugybę laiko JAV kitoms valstybėms leido naudotis turimais resursais savo ekonominės gerovės kaina ir taip tęstis nebegali.¹³³ Kitaip tariant, JAV ir JAV piliečių ekonominei gerovei yra iškilusi grėsmė.

5.1. Blogi susitarimai

Didžiausia kaltė už susilpnėjusią JAV ekonomiką verčiama blogiems tarptautiniams susitarimams, kurie negina JAV interesų, nėra palankūs JAV piliečiams ir per kuriuos JAV praranda dideles pinigų sumas (pvz. *Paris Accord, Trans-Pacific Partnership*). JAV ekonomikos *status Q* projektuojamas kaip ekonominio pasidavimo būseną (angl. *the era of economic surrender*¹³⁴). Tokia būseną yra ne tik kenksminga, bet ir grėsminga JAV ekonomikai. Tai bandoma pademonstruoti kuriant naratyvus, kad tokie susitarimai yra nesąžiningi ir neabipusiai, išveža darbo vietas iš JAV ir mažina piliečių atlyginimus.

5.1.1. Susitarimai yra nesąžiningi ir neabipusiai

Prezidentas mėgsta pabrėžti, kad jo tikslas yra užtikrinti savo šaliai sąžiningus ir abipusius tarptautinius susitarimus. Dauguma egzistuojančių susitarimų apibūdinami priešingai –

¹³² Ole Weaver, "Securitization and Desecuritization", 47 pusl.

¹³³ The White House, "The Inaugural Address"

¹³⁴ The White House, "President Donald J. Trump's State of the Union Address"

kaip ilgą laiką esantys labai nesąžiningi („*for decades it's been a very unfair trade situation*“¹³⁵), išnaudotojiški ir vienašališki („*we can no longer be taken advantage of, or enter a one-sided deal where the United States gets nothing in return*“¹³⁶). Vartojamos tokios metaforos, kaip „smaugiančios grandinės, juosiančios mūsų ekonomiką“ („*Strangling chains wrapped around our country and economy*“¹³⁷), „drakoniška finansinė ir ekonominė našta“ (angl. *draconian financial and economic burden*¹³⁸) indikuojant, kad nuo tokių nepakeliamų suvaržymų reikia išsivaduoti – jie kelia grėsmę ekonominei laisvei. Taip apibūdinant esamą ekonominę situaciją provokuojamas pasipiktinimo jausmas, skatinama ieškoti teisingumo t.y. imtis priemonių, kad ši nesąžininga situacija būtų pakeista ir žala, kurią patiria JAV būtų atstatyta.

5.1.2. Blogi susitarimai išveža darbus iš JAV

Ypatingai akivaizdžiai grėsmės vaizdas JAV Prezidento retorikoje apie nesąžiningus susitarimus kuriamas naudojant tokius išsireiškimus kaip „darbo vietų žudikai“ (angl. *job-killing deals*¹³⁹) apibūdinant tarptautines prekybos susitarimus. Toks naratyvas atkartoja lingvistines priemones, naudojamas egzistencinėms grėsmės saugumizuoti bei indikuoja aktyvų veiksmą, kuriuo daroma įtaka JAV ekonomikai – darbai yra ne prarandami, o atimami, „nužudomi“. Efektas dar labiau sustiprinamas pridėdant hiperboles, kurių tikslas parodyti neigiamų padarinių ir grėsmės mastą, įvardinti, kad pražūtingų prekybos susitarimų dėka jau prarasta tūkstančiai fabriku ir milijonai darbo vietų („*Disastrous trade deals <...> sent thousands of American factories, and millions of American jobs to other countries*“¹⁴⁰; „*<...> millions upn millions of American workers left behind*“¹⁴¹).

5.1.3. Mažina JAV piliečių atlyginimus

Dar vienas argumentas, padedantis sugrėsminti tarptautinius JAV prekybos susitarimus – parodyti, kokią ekonominę žalą patiria kiekvienas individualus pilietis (auditorijos narys) dėl tokių susitarimų įtakos JAV ekonomikai. Tai daroma kalbant apie dėl netinkamų, nenaudingų tarptautinių susitarimų susidarius nepalankioms sąlygoms mažėjantį darbo vietų skaičių

¹³⁵ The White House, “Remarks by President Trump and Prime Minister Abe of Japan in Joint Press Conference“, Tokyo, 2017 11 06, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-prime-minister-abe-japan-joint-press-conference-tokyo-japan/>> [Žiūrėta 2018 05 05]

¹³⁶ The White House, “Remarks by President Trump to the 72nd Session of the United Nations General Assembly”

¹³⁷ The White House, “Remarks by President Trump at United States Coast Guard Academy Commencement Ceremony”, New London, 2017 05 17, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-united-states-coast-guard-academy-commencement-ceremony/>> [Žiūrėta 2018 05 05]

¹³⁸ The White House, “Statement by President Trump on the Paris Climate Accord“, Washington, 2017 06 01, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/statement-president-trump-paris-climate-accord/>> [Žiūrėta 2018 05 05]

¹³⁹ Ten pat.

¹⁴⁰ The White House, “Remarks by President Trump on the Administration’s National Security Strategy“

¹⁴¹ The White House, “The Inaugural Address“

bei produkcijos apimtis ir parodant kaip tai neigiamai veikia JAV piliečių pajamas („*Agreements that disadvantages United States <...> leaving American workers – who I love – and taxpayers to absorb the costs in terms of lost jobs, lower wages, shuttered factories, and vastly diminished economic production*“¹⁴²). Šis naratyvas priartina ekonominę tarptautinių susitarimų grėsmę, ją individualizuoja ir aktualizuoja auditorijos akyse.

5.2. Valstybės, nevykdančios finansinių įsipareigojimų tarptautinėse organizacijose

Prezidento Donald J. Trump retorikoje nemažai dėmesio skiriama ir pagrindinių tarptautinių organizacijų finansavimo peržiūrėjimui. Kuriamas naratyvas, kad Jungtinių Tautų bei NATO valstybės narės jau kurį laiką naudojasi JAV ir išsisukinėja iš savo įsipareigojimų prisidėti prie šių organizacijų išlaikymo. Pabrėžiama, kad tokia situacija yra nesąžininga (angl. *unfair*¹⁴³) Jungtinių Amerikos Valstijų atžvilgiu. Taip pat nevengiama priminti, kad tokių organizacijų biudžetai yra ypač dideli ir mažai prižiūrimi („*Take a close look at the U.N. budget. Costs have been – absolutely gone out of control*“¹⁴⁴) implikuojant, kad tokios organizacijos valdomos neefektyviai ir taip yra švaistomi JAV mokesčių mokėtojų pinigai, kai tuo tarpu kitos už šių organizacijų finansavimą atsakingos valstybės neprisiima deramos atsakomybės ir nevykdo įsipareigojimų jas išlaikyti taip mažindamos kolektyvinį, o tuo pačiu, ir JAV saugumą („*If other countries make their fair share, instead of relying on the United States to make up the difference, we will all be much more secure*“¹⁴⁵)

6. Dvejopo pobūdžio saugumizacija: grėsmės ir išlikimui, ir interesams

Galimi atvejai, kuomet ta pati grėsmė yra saugumizuojama iš dviejų pusių. Tokiu atveju retorikoje galima aptikti tiek elementų, kurie indikuoja, kad grėsmė yra egzistencinė t.y. yra kilęs pavojus fiziniam valstybės išlikimui arba grėsmė valstybės piliečius vienijantiems moraliniams pagrindams, o taip pat ir tokių elementų, kuriuose reiškinytis saugumizuojamas per valstybės interesų prizmę t.y. reiškinytis pateikiamas kaip grėsmė valstybės ekonomikai, aplinkosaugos, grėsmės piliečių politinėms teisėms ir pan.

¹⁴² The White House, “Statement by President Trump on the Paris Climate Accord“

¹⁴³ The White House, “Remarks by President Trump at NATO unveiling of the Article 5 and Berlin Wall Memorials“, Brussels, 2017 05 25, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-nato-unveiling-article-5-berlin-wall-memorials-brussels-belgium/>> [Žiūrėta 2018 05 05]

¹⁴⁴ The White House, “Remarks by President Trump at a Working Lunch with U.N. Security Council Ambassadors“, Washington, 2017 04 24, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-working-lunch-u-n-security-council-ambassadors/>> [Žiūrėta 2018 05 05]

¹⁴⁵ The White House, “Joint Press Conference of President Trump and NATO Secretary General Stoltenberg“

6.1. Imigracijos grėsmė

Imigracija yra dar vienas reiškinys, kuris susilaukė Prezidento dėmesio jau jo inauguracijos dieną skatindamas auditoriją apginti savo valstybę nuo niokotojų iš kitų šalių („*We must protect our borders from the ravages of other countries*“¹⁴⁶). Ši, Prezidento jau pirmąją dieną įvardyta grėsmė, jo retorikoje yra ypatinga tuo, kad suvokimas apie ją yra kuriamas iš dviejų pusių. Imigracija yra vaizduojama kaip egzistencinė grėsmė, pavojinga JAV valstybės išlikimui, o šis naratyvas papildomas tarpais saugumizuojančiais imigraciją ir kaip grėsmę JAV ekonominiams interesams.

6.1.1. Imigracija silpnina valstybės sienas

Vienas iš būdų pademonstruoti, kad imigracija yra neatidėliotina egzistencinė grėsmė yra kurti naratyvą, kad nelegalūs imigrantai kėsinaisi į vieną esminių fizinių valstybės aspektų – valstybės sieną. Valstybės sienos apsauga matoma kaip vienas esminių imigracijos grėsmės, kuri dažnai apibūdinama kaip ypač (net mirtinai) pavojinga, stabdymo aspektų („*Any Congress member who opposes our plans on border security is only empowering this deadly and dangerous threat*“¹⁴⁷). Tuo tarpu neginama, atvira siena siejama net su keletu imigracijos grėsmę sustiprinančių veiksnių, tokių kaip padidėjęs nusikalstamumas, atverti keliai teroristams patekti į JAV.

i. Padidėjęs nusikalstamumas

Imigracijos grėsmė pateikiama, kaip naikinanti JAV iš vidaus. Tai daroma keliomis pakopomis – pirmiausia sukuriamas negatyvus imigranto vaizdas, teigiant, kad imigrantai yra blogi/netinkami žmonės („*wrong people are allowed into our country*“¹⁴⁸), kuris papildomai sugrėsminamas teiginiais, kad blogi imigrantai tiesiog plūste užplūdę šalį nelegaliai („*Millions of immigrants entered illegally*“¹⁴⁹). Tuomet šie blogi imigrantams priskiriama atsakomybė už galybę gąsdinančių nusikaltimų šalyje, pradedant narkotikų gabenimu ir baigiant prekyba žmonėmis. („*We need border protection <...> to stop drugs pouring into this country. And not only drugs <...> look at human trafficking is worse than it's ever been*“¹⁵⁰). Galiausiai stengiamasi pademonstruoti, kad esamomis sąlygomis neįmanoma šios grėsmės suvaldyti, nes imigrantai naudojami egzistuojančiomis įstatymų spragomis tam, kad pagauti ištrūktų į laisvę, o tapę laisvi vėl galėtų

¹⁴⁶ The White House, “The Inaugural Address“

¹⁴⁷ The White House, “Remarks by President Trump at Presentation of the Commander-in-Chief Trophy to the United States Air Force Academy”, Washington, 2017 05 02, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-presentation-commander-chief-trophy-united-states-air-force-academy/>> [Žiūrėta 2018 05 05]

¹⁴⁸ The White House, “Remarks by President Trump on the Administration’s National Security Strategy“

¹⁴⁹ Ten pat.

¹⁵⁰ The White House, “Remarks by President Trump After Briefing with Joint Interagency Task Force-South, NORTHCOM and SOUTHCOM“, Key West, 2018 04 19, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-briefing-joint-interagency-task-force-south-northcom-southcom/>> [Žiūrėta 2018 05 05]

intis savo nusikalstamų veiklų („*Terrible loopholes exploited by criminals and terrorists to enter this country, and it finally ends in the horrible and dangerous practice of catch and release*“¹⁵¹). Tokiu būdu imigracija ne tik sugrėsminama, aktualizuojama, bet ir pademonstruojamas nepaprastųjų priemonių būtinumas.

ii. Atviri keliai teroristams patekti į JAV

Norint sustiprinti imigracijos sugrėsminimo efektą ji taip pat susiejama su kita egzistencine grėsme – terorizmu. Tai – dar vienas būdas legitimizuoti neatidėliotiną nepaprastųjų priemonių įgyvendinimą, nes imigracija kelia tokią grėsmę, kad delsti tiesiog nebegalima. Tokių teiginių sutvirtinimui pasitelkiami pavyzdžiai atvejų, kuomet į šalį dėl netinkamų esamų patikros procedūrų bei grandininės migracijos atvykę asmenys – imigrantai – sukėlė teroristinius išpuolius JAV teritorijoje („*Two terrorist attacks in New York were made possible by the visa lottery and chain migration. In the age of terrorism, these programs present risks we can just no longer afford*“¹⁵²).

6.1.2. Imigracija silpnina JAV ekonomiką

Prezidento Donald J. Trump retorikoje JAV taip pat saugumizuojama kaip grėsmė JAV ekonominiams interesams sukurdami papildomą našta JAV ekonomikai. Kuriamas naratyvas, kad imigracija yra nesąžininga priimančios imigrantus valstybės atžvilgiu. Pateikiama kone padėtis be išeičių: viena vertus, imigrantai yra pozicionuojami, kaip brangiai kainuojantys išlaikytiniai, už kuriuos finansinę naštą neša žemas pajamas turintys JAV piliečiai („*The substantial costs of uncontrolled migration are borne overwhelmingly by low-income citizens*“)¹⁵³. Kita vertus, jeigu imigrantai nėra išlaikytiniai, surenkantys pinigus iš valstybės, jie yra darbų vagys ir atima teisę iš JAV piliečių sąžiningai dirbti ir užsidirbti užimdami jų darbo vietas („*We must protect our borders from the ravages of other countries making our products, stealing our companies and destroying our jobs*“¹⁵⁴). Toks imigracijos vaizdavimas taipogi skatina auditoriją pripažinti nepaprastųjų priemonių reikalingumą norint suvaldyti šią grėsmę.

Taigi, JAV Prezidento retorikoje išryškėja penkios grėsmės, kurios yra saugumizuojamos naudojantis daugiasluksniais argumentais, kurie apibendrinti šioje lentelėje:

¹⁵¹ The White House, “President Donald J. Trump’s State of the Union Address“

¹⁵² Ten pat.

¹⁵³ The White House, “Remarks by President Trump to the 72nd Session of the United Nations General Assembly”

¹⁵⁴ The White House, “The Inaugural Address“

	Egzistencinės grėsmės		Grėsmės interesams		Dvejopai saugumizuojamos grėsmės
Grėsmės	Terorizmas	Niekšiški režimai	Blogi susitarimai	Valstybės, nevykdančios finansinių įsipareigojimų	Imigracija
Saugumizavimo būdai / priemonės	<ul style="list-style-type: none"> • Kova prieš blogi (teroristai kaip barbarai, žudikai, nekaltų sielų naikintojai); • Kova su netradiciniu priešu (atakos, nauji verbavimo būdai); 	<ul style="list-style-type: none"> • Disponuoja masinio naikinimo ginklais; • Yra priešiška nusiteikę JAV atžvilgiu; • Susiję su teroristinėmis grupuotėmis (jas finansuoja ir suteikia prieglobstį); • Destabilizuoja regioną; 	<ul style="list-style-type: none"> • Išveža darbus iš JAV; • Yra nesąžiningi ir neabipusiai; • Mažina JAV piliečių atlyginimus; 	<ul style="list-style-type: none"> • Užkraunama finansinė našta JAV mokesčių mokėtojams; • Mažinamas kolektyvinis saugumas; 	<ul style="list-style-type: none"> • Silpnina valstybės sienas (didina nusikalstamumą, atveria kelius teroristams patekti į JAV); • Silpnina JAV ekonomiką;

Lentelė nr. 1., Grėsmės Donald J. Trump retorikoje, sudaryta autorės.

7. Nacionalinio saugumo strategija

Jungtinių Amerikos Valstijų 2018 metų Nacionalinio saugumo strategija atlieka keletą svarbių funkcijų: dar kartą įvardina ir užtvirtina grėsmes, keliančias pavojų Jungtinėms Amerikos Valstijoms bei pasiūlo priemones, kurių reikia imtis, kad įvardytos grėsmės būtų suvaldytos arba panaikintos.

7.1. Grėsmės JAV Nacionalinio saugumo strategijoje

Strategija prasideda Prezidento laišku, kuriame apibrėžiami pagrindiniai saugumo iššūkiai šaliai – niekšiški režimai, grasinantys pasauliui masinio naikinimo ginklais, nekontroliuojamos teroristinės grupuotės, agresyvios konkuruojančios valstybės, imigracijos pažeidžiamos valstybės sienos, per kurias į šalį patenka nusikaltėliai ir narkotikai, nesąžiningi prekybos susitarimai, silpninantys valstybės ekonomiką, ir nesąžiningas, netolygus finansinės naštos pasiskirstymas tarp sąjungininkų, priklausančių toms pačioms tarptautinėms organizacijoms.¹⁵⁵ Būtent šios grėsmės, kurios iš esmės atliepia ankstesnėje šio tyrimo dalyje sukurtą kodavimo rėmą, yra aptariamoms ir pačioje Nacionalinio saugumo strategijoje. JAV

¹⁵⁵ The White House, “National Security Strategy of the United States of America“, Washington, 2017 gruodis, <<https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf>> [Žiūrėta 2018 05 05] I pusl.

Nacionalinio saugumo strategija yra paremta keturiais ramsčiais, sudėliotais prioriteto tvarka: (I) Apsaugoti Amerikos piliečius, valstybę ir amerikietišką gyvenimo būdą, (II) Skatinti Amerikos klestėjimą, (III) Išsaugoti taiką per galią, (IV) Padidinti Amerikos įtaką. Strategijoje pristatant šiuos ramsčius dar kartą primenamos grėsmės bei įvardijamos priemonės, kurių ketinama imtis, kad būtų užtikrintas JAV saugumas.

Pirmajame ramstyje koncentruojamasi į egzistencines grėsmes Jungtinėms Amerikos Valstijoms. Šioms grėsmėms skiriamas didžiausias prioritetas: jos paminimos pačios pirmos, be to joms aptarti ir šių grėsmių sprendimo būdams pasiūlyti skiriama bene daugiausiai vietos nacionalinėje saugumo strategijoje. Toks prioritetų skirstymas atitinka saugumizacijos teorijos prielaidą, kad nors grėsmių ratas yra išsiplėtęs, svarbiausios grėsmės yra tos, kurios kelia pavojų valstybės išlikimui, todėl būtent šios grėsmės turi iškilti į saugumo darbotvarkės pirmąsias vietas.

Pirmajame ramstyje dėmesys iš esmės sutelktas į keturias grėsmes: niekšiškas valstybes, imigraciją, terorizmą ir kibernetinį saugumą. Pirmoji strategijoje aptariama grėsmė yra niekšiškos valstybės t.y. Šiaurės Korėja, Iranas ir Sirija. Šiai grėsmei pristatyti panaudojamas labai panašus žodynas į Prezidento retorikoje naudojamą: rašoma, kad tokie režimai yra atvirai priešiški nusiteikę, remia teroristines grupuotes ir, svarbiausia, disponuoja masinio naikinimo ginklais (balistinės raketos, cheminis ginklas, atominės bombos ir pan.).¹⁵⁶ Iš karto po niekšiškų valstybių seka imigracijos grėsmė, kuri vėlgi saugumizuojama naudojantis tomis pačiomis žinutėmis, kaip ir Prezidento retorikoje: teigiama, kad imigracija silpnina valstybės sienas, leidžia į šalį patekti nusikaltėliams, narkotikams bei teroristams, atveria kelius kriminalinių organizacijų veiklai bei prekybai žmonėmis.¹⁵⁷ Trečioji vieta skirta terorizmui. Nacionalinėje saugumo strategijoje pateikiamas saugumizuojantis naratyvas apie terorizmą praplečia Prezidento retorikoje pastebėtas žinutes – kaip ir Prezidento retorikoje, teroristai įvardijami kaip pavojingi fanatikai, radikalūs žudikai, išnaudojantys modernias technologijas savo blogiems kėslams (pvz. pasekėjų verbavimui), tačiau terorizmas taip pat pateikiamas kaip atsinaujinanti grėsmė, kuri greitai prisitaiko prie kintančių sąlygų, todėl reikalauja nuolatinio budrumo.¹⁵⁸ Galiausiai pirmasis ramstis užbaigiamas kibernetiniais iššūkiais, su kuriais susiduria JAV. Nors strategijoje tai išskiriama kaip atskira grėsmė, ji saugumizuojama per naratyvą, kad moderniosios technologijos gali būti išnaudotos valstybės priešų (tokių, kaip teroristai) pakenkti JAV net neprisiartinant prie valstybės

¹⁵⁶ Ten pat, 7 – 8 pusl.

¹⁵⁷ Ten pat, 9 – 10 pusl.

¹⁵⁸ Ten pat, 10 – 11 pusl.

sienu.¹⁵⁹ Taigi iš esmės baiminamasi, ne dėl to, kad moderniosios technologijos yra grėsmingos, bet kad gali būti panaudotos kitų, jau sugrėsmintų veikėjų.

Antrasis ramstis skirtas grėsmėms JAV interesams. Jame atkreipiamas dėmesys į JAV ekonomikos atgaivinimą. Čia sugrėsminamas užsienio politikos aspektas – nesąžiningi, vienpusiški ekonominiai santykiai su kitomis valstybėmis. Kaip ir Prezidento retorikoje, taip ir strategijoje primenama, kad JAV egzistuoja išsiskynę nesąžiningi tarptautiniai prekybos susitarimai, kurie turėtų būti pakeisti, nes yra kenksmingi dirbantiems JAV piliečiams.¹⁶⁰

Trečiajame ramstyje aptariamos trys pagrindinės grėsmės JAV galiai: jau minėti niekšiški režimai (Šiaurės Korėja bei Iranas), terorizmas bei revizionistinės Rusijos ir Kinijos valstybės. Pirmųjų dviejų grėsmių apibūdinimas iš esmės nesiskiria nuo to, kaip jos buvo sugrėsmintos pirmajame ramstyje, tuo tarpu Rusija ir Kinija pristatomos kaip antitezės JAV vertybėms ir interesams, tačiau tuo pačiu pabrėžiama, kad Jungtinės Amerikos Valstijos yra pasirengusios bendradarbiauti su abejomis šiomis valstybėmis bendrų interesų labui.¹⁶¹

Ketvirtajame ramstyje pristatomos strategijos, kurių galima imtis, kad JAV vaidmuo bei įtaka pasaulyje nuolat stiprėtų, nes tai naudinga ne tik JAV interesams, bet ir padeda užtikrinti JAV saugumą.¹⁶²

7.2. Priemonės, siūlomos įvardytoms grėsmėms suvaldyti

Antroji JAV Nacionalinės saugumo strategijos funkcija yra pasiūlyti strategijas, veiksmus ir priemones, kuriais būtų galima įvardytas grėsmes suvaldyti arba pašalinti. Šiame poskyryje pristatoma, kokios konkrečiai priemonės siūlomos atitinkamoms grėsmėms bei, ar tos priemonės, remiantis saugumizacijos teorija, yra laikytinos nepaprastosiomis priemonėmis t.y. pažeidžiama bendra tvarka imantis veiksmų, kurie įprastomis sąlygomis nebūtų galimi (pvz. įvedami nauji mokesčiai ar privalomoji karo tarnyba, įvedami įvairaus pobūdžio apribojimai, įskaitant ir įprastai nepažeidžiamų teisių apribojimus, visuomenės dėmesys ir turimi resursai sutelkiami į tam tikros problemos sprendimą ir pan.).

1) Niekšiškų režimų grėsmė

Tam, kad būtų atsverta niekšiškų režimų grėsmė nacionalinėje saugumo strategijoje siūlomas priemonių kompleksas, kuriuo siekiama įvairiapusiškai kovoti su šia grėsmė. Dalis priemonių yra skirtos apsisaugoti nuo masinio naikinimo ginklų pvz. Priešraketinės gynybos

¹⁵⁹ Ten pat, 12 – 13 pusl.

¹⁶⁰ Ten pat, 19 – 20 pusl.

¹⁶¹ Ten pat, 25 – 26 pusl.

¹⁶² Ten pat, 37 – 42 pusl.

sistemos, nutaikytos į Šiaurės Korėją ir Iraną, stiprinimas t.y. gynybinės sistemos, kuri saugotų JAV teritoriją nuo raketų, o taip pat galėtų identifikuoti raketines grėsmes prieš raketų paleidimą ir jas numušti įdiegimas; Masinio naikinimo ginklų aptikimas ir sunaikinimas. Ši priemonė skirta ne tik patikti JAV teritorijoje įvairaus pobūdžio masinio naikinimo ginklus, bet ir sustiprinti žvalgybą bei teisėsaugą Jungtinių Amerikos Valstijų teritorijoje; Kovos su masinio naikinimo ginklų platinimu stiprinimas tam, kad būtų išvengta tokių pavojingų technologijų patekimo į blogas rankas.¹⁶³

Antroji priemonių rūšis yra skirta didinti JAV kariniams pajėgumams. Siūloma JAV kariuomenę modernizuoti; pertvarkyti kariuomenės finansavimą; padidinti kariuomenę atšaukiant įstatymus, kuriais buvo sumažintas jungtinių pajėgų dydis; visapusiškai vystyti kariuomenės įgūdžius, kad būtų galima susidoroti ne tik su konvencinio karo iššūkiais bet ir su kibernetinėmis atakomis bei teroristais.¹⁶⁴

Trečioji siūlomų priemonių rūšis yra skirta daryti ekonominiam spaudimui. Siūloma naudotis jau egzistuojančiomis ir kurti naujas ekonomines valdžios institucijas, kurios padėtų daryti spaudimą tarptautiniams veikėjams, kurie kelia grėsmę taikai.¹⁶⁵

Dalį išvardintų Nacionalinėje saugumo strategijoje pasiūlytų priemonių galima laikyti nepaprastosiomis priemonėmis pvz. stiprinant žvalgybą Jungtinių Amerikos Valstijų teritorijoje yra daromos išimties piliečių teisei į privatumą, pertvarkant kariuomenės finansavimą valstybės resursai sutelkiami niekšišku režimų grėsmės stabdymui. Nepaprastosiomis priemonėmis laikytini ir ketinimai pakeisti teisės aktus taip, kad būtų galima padidinti kariuomenę, bei ketinimai kurti naujas institucijas, kurios prisidėtų prie grėsmės pašalinimo.

2) Imigracijos grėsmė

Priemonės, siūlomas kovai su imigracijos grėsme, taip pat galima suskirstyti į keletą rūšių. Pirmiausia Nacionalinėje saugumo strategijoje siūlomos priemonės, susijusios su Jungtinių Amerikos Valstijų sienos apsauga: fizinės sienos statymas, papildomo pasienio apsaugos personalo samdymas, naujausių technologijų ir daugiasluoksnės apsaugos sistemos įdiegimas yra keletas iš jų.¹⁶⁶ Visos šios priemonės indikuoja valstybės tokį valstybės resursų perskirstymą, kuris leistų kovoti su iškilusia grėsme (tai ypač akivaizdu kalbant apie fizinės sienos statymą), taigi jas galima laikyti nepaprastosiomis priemonėmis.

¹⁶³ Ten pat, 8 – 10 pusl.

¹⁶⁴ Ten pat, 28 – 30 pusl.

¹⁶⁵ Ten pat, 34 pusl.

¹⁶⁶ Ten pat, 10 pusl.

Antroji rūšis priemonių, siūlomų imigracijos grėsmei stabdyti, yra susijusios su įstatyminės bazės pakeitimais: siūlomas griežtesnis imigracijos įstatymų vykdymas tam, kad būtų galima sustabdyti nelegalią migraciją bei deportuoti pavojingus asmenis. Taip pat siekiama padidinti pastangas aptikti ir kovoti su sukčiavimu imigracijos sistemoje, sustiprinti norinčių imigruoti asmenų patikrą bei sugriežtinti vizų išdavimo procedūras.¹⁶⁷ Šiomis priemonėmis siekiama įvesti kuo griežtesnius apribojimus imigracijos srityje, tad jie taipogi patenka po nepaprastųjų priemonių skėčiu.

3) Terorizmo grėsmė

Priemonės, skirtos apsisaugoti nuo terorizmo grėsmės daugiausiai nukreiptos į teroristų identifikavimą ir jų veiksmų užkardymą kol nepadaryta jokia žala pvz. teroristų planų stabdymui siūloma gilinti bendradarbiavimą su kitomis valstybėmis žvalgybos srityje bei užtikrinti tinkamas priemones, galias ir resursus teisėsaugai, žvalgybos pareigūnams, bei kariškiams, kad šiek galėtų užkirsti kelią teroristų atakoms prieš joms įvykstant; imtis tiesioginių veiksmų persekiojant teroristus, keliančius pavojų JAV, nepriklausomai nuo jų gyvenamosios vietos; nutraukti ar sustabdyti schemas ir sistemas, kurių pagalba teroristinės organizacijos gauna finansavimą, materialinius ir žmogiškuosius išteklius; kovoti prieš teroristų propagandą bei dirbti su žvalgybos agentais, bendruomenių lyderiais bei teisėsauga JAV teritorijoje, kad būtų laiku aptikta informacija apie radikalizaciją JAV bendruomenėse.¹⁶⁸ Pažymėtina, kad prie niekšiškų režimų aprašytos priemonės, kuriomis planuojama sustiprinti JAV kariuomenei taip pat skirtos ir kovai su terorizmu. Panašiai kaip ir niekšiškų valstybių atveju, Jungtinių Amerikos Valstijų Nacionalinėje saugumo strategijoje indikuojama, kad aptikti ir užkirsti kelią terorizmo grėsmėms yra svarbiau nei užtikrinti piliečių teisę į privatumą be to, vykdomas jau minėtas įstatyminės bazės pakeitimas bei resursų persikirstymas, susijęs su JAV kariuomene, kas reiškia, kad yra pasiūlytos nepaprastosios priemonės terorizmo grėsmei stabdyti.

4) Blogų susitarimų grėsmė

Tam, kad būtų galima kovoti su blogų susitarimų grėsme JAV Nacionalinėje saugumo strategijoje siūlomos šios priemonės: naujų susitarimų priėmimas ir jau egzistuojančiųjų modernizavimas taip, kad būtų užtikrintas sąžiningas ir abejoms pusėms naudingas ekonominis bendradarbiavimas; kova su nesąžiningomis prekybos praktikomis naudojant tinkamas priemones, tokias kaip dialogo kūrimas, kova su korupcija užsienyje naudojantis ekonomiais ir diplomatiniais

¹⁶⁷ Ten pat, 10 – 22 pusl.

¹⁶⁸ Ten pat, 11 – 34 pusl.

įrankiais.¹⁶⁹ Kadangi Nacionalinėje saugumo strategijoje įvardijamos priemonės spręsti JAV interesų saugumo problemas, kilusias dėl blogų susitarimų, savyje įvardija, kad šiomis priemonėmis nedera išlįsti iš įprastų politinio žaidimo taisyklių t.y. taikyti diplomatines priemones, šios priemonės negali būti priskirtos prie nepaprastųjų priemonių saugumizavimo teorijos rėmuose.

Jungtinių Amerikos Valstijų Nacionalinėje saugumo strategijoje pasiūlomos nepaprastosios priemonės apibendrintai pateikiamos šioje lentelėje:

Grėsmės	Egzistencinės grėsmės		Grėsmės interesams	Dvejopai saugumizuojamos grėsmės
	Terorizmas	Niekšiški režimai	Blogi susitarimai	Imigracija
Nepaprastosios priemonės	<ul style="list-style-type: none"> • Žvalgybos stiprinimas Jungtinių Amerikos Valstijų teritorijoje; • Kariuomenės finansavimo pertvarkymas sutelkiant valstybės resursus terorizmo ir niekšiškų režimų grėsmės stabdymui; • Teisės aktų pakeitimai siekiant padidinti kariuomenę; • Naujų ekonominių institucijų, prisidėsiančių prie terorizmo ir niekšiškų režimų grėsmės pašalinimo, kūrimas; 		Nėra	<ul style="list-style-type: none"> • Fizinės sienos statymas; • Papildomo pasienio apsaugos personalo sandymas, naujausių technologijų ir daugiasluoksnės apsaugos sistemos įdiegimas; • Griežtesnis imigracijos įstatymų vykdymas siekiant stabdyti nelegalią migraciją bei deportuoti pavojingus asmenis; • Vizų išdavimo procedūrų sugriežtinimas;

Lentelė nr. 2., Grėsmės ir nepaprastosios priemonės JAV Nacionalinėje saugumo strategijoje, sudaryta autorės

¹⁶⁹ Ten pat, 19 – 20 pusl.

Išvados

Šiame darbe siekta ištirti Donald J. Trump retoriką užsienio politikos klausimais poinauguraciniu laikotarpiu identifikuojant užsienio politikos problemas, kurias saugumizuoja JAV Prezidentas bei patikrinti, kaip tų problemų saugumizavimas atsispindi Jungtinių Amerikos Valstijų Nacionalinėje saugumo strategijoje, paskelbtoje 2018 m.

Pasitelkus Barry Buzan ir Ole Weaver saugumizacijos teoriją konceptualizuotas grėsmės suvokimas bei trys žingsniai sėkmingam grėsmės saugumizavimui: (1) grėsmės įvardijimas, (2) nepaprastųjų priemonių pasiūlymas, (3) neutrali arba teigiama auditorijos reakcija į nepaprastųjų priemonių įgyvendinimą. Šiame tyrime koncentruojamasi į pirmuosius du žingsnius norint atskleisti, kurios JAV Prezidento retorikoje saugumizuojamos grėsmės peržengia saugumizuojančio veiksmo ribą t.y. yra ne tik įvardijamos kaip grėsmės, bet ir pasiūlomos nepaprastosios priemonės toms grėsmėms sustabdyti ar jas panaikinti. Pasirinktas teorinis pagrindas taip pat leido išryškinti tris grėsmių tipus, kurie vėliau suteikė pagrindinę struktūrą kodavimo rėmui: egzistencinės grėsmės, grėsmės JAV interesams bei grėsmės, saugumizuojamos dvejopai (kaip egzistencinės grėsmės ir kaip grėsmės JAV interesams).

Pasitelkus kokybinės turinio analizės metodą buvo sukurtas kodavimo rėmas, kurio pagalba buvo atskleisti penki užsienio politikos aspektai, saugumizuojami JAV Prezidento kalbose:

<i>Egzistencinės grėsmės</i>	<i>Grėsmės JAV interesams</i>	<i>Grėsmės, saugumizuojamos dvejopai</i>
(1) Terorizmas	(2) Blogi susitarimai	(5) Imigracija
(3) Niekšiški režimai (Iranas, Šiaurės Korėja, Sirija)	(4) Valstybės, nevykdančios finansinių įsipareigojimų tarptautinėse organizacijose	

Saugumizuojant daugelį iš šių grėsmių Prezidento retorikoje buvo pasitelkta buvo pasitelkti įvairūs, daugiasluksniai argumentavimo būdai. Terorizmo sugrėsminimui buvo naudoti naratyvai apie kovą prieš blogį teroristus vaizduojant kaip barbarus, žudikus, naikinančius nekaltas sielas, bei vaizdiniai apie karą su nestandartiniu priešu, primenant teroristines atakas bei modernių technologijų priartintą terorizmo grėsmę (pvz. naujų teroristų verbavimą internetu).

Niekšiškiems režimams saugumizuoti naudoti naratyvai apie niekšiškų, neprognozuojamų valstybių turimą prieigą prie masinio naikinimo ginklų, demonstruojama, kad niekšiški režimai yra atvirai priešiški nusiteikę JAV atžvilgiu bei, kad tokie režimai palaiko ryšius

su teroristinėmis grupuotėmis, jas finansuoja ir suteikia joms prieglobstį, pabrėžiamas niekšišku režimų prieštaravimas civilizuoto pasaulio vertybėms apeliuojant į tai, kad šie režimai skriaudžia savo piliečius bei yra praradę tarptautinės bendruomenės pasitikėjimą ir galiausiai atskleidžiama, jog niekšiški režimai destabilizuoja regioną.

Saugumizuojant blogus susitarimus, kurie yra nepalankūs JAV interesams, stengiasi pabrėžti, kad šie susitarimai yra nesąžiningi ir vienpusiški, griauna darbo vietų rinką išveždami darbus iš JAV bei neigiamai atsiliepdami ekonominei JAV piliečių gerovei t.y. yra mažėjančių JAV piliečių atlyginimų priežastis. Tuo tarpu valstybės, nevykdančios finansinių įsipareigojimų tarptautinėse organizacijose sugrėsmintos argumentuojant, kad toks sąjungininkių elgesys yra nepriimtinas, nes perkelia didžiąją dalį finansinės naštos JAV mokesčių mokėtojams ir mažina kolektyvinį saugumą.

Imigracijai sugrėsminti naudota dvejojo pobūdžio saugumizacija. Imigracija saugumizuota pasitelkiant naratyvus, apeliuojančius į grėsmės JAV išlikimui egzistavimą, t.y. teigiant, kad imigracija silpnina valstybės sienas, didina nusikalstamumą šalyje ir atveria kelius teroristams patekti į šalį, o taip pat pasitelkiant naratyvus, apeliuojančius į grėsmę JAV ekonominiams interesams t.y. pristatant imigrantus kaip išlaikytinius, išnaudojančius JAV mokesčių mokėtojų pinigus bei kaip vagis, atimančius iš JAV piliečių darbus.

Išanalizavus 2018 m. JAV Nacionalinio saugumo strategiją pastebėta, kad strategijoje įvardytos grėsmės didžiąja dalimi sutampa su tomis, kurios išryškėjo analizuojant Donald J. Trump retoriką. Strategijoje pristatomi pagrindiniai saugumo iššūkiai JAV yra niekšiški režimai, grasinantys pasauliui masinio naikinimo ginklais, nekontroliuojamos teroristinės grupuotės, agresyvios konkuruojančios valstybės, imigracijos pažeidžiamos valstybės sienos, per kurias į šalį patenka nusikaltėliai ir narkotikai, nesąžiningi prekybos susitarimai silpninantys valstybės ekonomiką ir nesąžiningas, netolygus finansinės naštos pasiskirstymas tarp sąjungininkių, priklausančių toms pačioms tarptautinėms organizacijoms (pastaroji grėsmė tik paminėta įžanginėje Donald J. Trump kalboje, tačiau daugiau dėmesio Nacionalinėje saugumo strategijoje nesulaukė). Taip pat Nacionalinio saugumo strategijoje minimos konkuruojančių, revizionistinių valstybių (Rusijos ir Kinijos) bei kibernetinių atakų grėsmės. Pažymėtina, kad tos Nacionalinėje saugumo strategijoje minimos grėsmės, kurios sutampa su Prezidento retorikoje išryškėjusiomis yra saugumizuojamos naudojant tas pačias ar labai panašias argumentacines linijas kaip ir Prezidento retorikoje. Tuo tarpu, nors Rusija ir Kinija strategijoje pristatomos kaip antitezės JAV vertybėms ir interesams, tačiau tuo pačiu pabrėžiama, kad Jungtinės Amerikos Valstijos yra pasirengusios bendradarbiauti su abejomis šiomis valstybėmis bendrų interesų labui. Tai galėtų paaiškinti šias

valstybes saugumizuojančių naratyvų trūkumą JAV Prezidento retorikoje. Kalbant apie kibernetines atakas strategijoje baiminamasi ne dėl to, kad moderniosios technologijos yra grėsmingos, bet, kad gali būti panaudotos kitų, jau sugrėsintų veikėjų pvz. teroristų, kurių kaip grėsmės saugumizavime vienas iš naratyvų yra netinkamai, niekšišškai panaudojamos moderniosios technologijos, priartinančios terorizmo grėsmę. Gilesnė revizionistinių režimų bei kibernetinių atakų saugumizavimo analizė galėtų pateikti įdomių įžvalgų kodėl šios dvi grėsmės neatsispindi JAV Prezidento retorikoje.

Galiausiai, įvertinus JAV Nacionalinėje saugumo strategijoje pasiūlytas priemones įvardintoms grėsmėms sumažinti ar panaikinti konstatuota, kad nepaprastosios priemonės pasiūlytos spręsti šioms grėsmėms: niekšiškiems režimams, terorizmui bei imigracijai. Niekšiškų režimų bei terorizmo grėsmėms sutramdyti be kitų priemonių siūloma stiprinti žvalgybinius pajėgumus taip darant išimtis piliečių teisei į privatumą bei keisti teisės aktus taip, kad būtų galima išplėsti ir sustiprinti kariuomenę. Imigracijos grėsmei suvaldyti planuojama pasitelkti griežtesnius įstatyminius apribojimus imigracijos srityje (pvz. vizų išdavimo sugriežtinimas). Būtent dėl Nacionalinio saugumo strategijoje pasiūlytų nepaprastųjų priemonių šios grėsmės išeina už saugumizuojančio veiksmo ribų t.y. šios grėsmės yra sėkmingai saugumizuotos bei institucionalizuotos saugumo darbotvarkėje.

Tuo tarpu blogų susitarimų grėsmė neišeina už saugumizuojančio veiksmo ribų: nors šiai grėsmei suvaldyti Nacionalinėje saugumo strategijoje yra pasiūlomos tam tikros priemonės, tačiau visos pasiūlytos priemonės yra diplomatinio pobūdžio ir pabrėžiama, kad šiomis priemonėmis nedera pažeisti įprastų politinio žaidimo taisyklių, taigi jos negali būti laikomos nepaprastosiomis priemonėmis. Nors valstybės, nevykdančios finansinių įsipareigojimų tarptautinėse organizacijose yra sugrėsminamos Donald J. Trump retorikoje kaip pavojingos JAV interesams, ši grėsmė nepatenka į Nacionalinę saugumo strategiją (išskyrus įžanginį Prezidento laišką), jai nėra pasiūlomos jokios priemonės, tad ši grėsmė taip pat lieka tik saugumizuojančio veiksmo lauke. Gali būti, kad ši, Prezidento retorikoje saugumizuota grėsmė, iš Nacionalinio saugumo strategijos buvo išstumta kitų, svarbesnių – egzistencinių grėsmių. Kaip demonstruoja šios grėsmės paminėjimas įžanginiame laiške, ši grėsmė nėra užmiršta, o tiesiog prioritetų skalėje užima žemesnę poziciją, lyginant su kitomis grėsmėmis.

Peržiūrėjus, kurioms grėsmėms JAV Nacionalinėje saugumo strategijoje kaip sprendimo būdai yra pasiūlomos nepaprastosios priemonės, matoma, kad saugumizuojančio veiksmo ribą peržengė tos grėsmės, kurių saugumizavime buvo nors šiek tiek egzistencinės grėsmės elementų: dvi iš šių ribą peržengusių grėsmių (terorizmas ir niekšiški režimai) JAV Prezidento

retorikoje buvo saugumizuojami kaip egzistencinės grėsmės, o imigracija taip pat iš dalies saugumizuota kaip egzistencinė grėsmė.

Ateityje būtų naudinga ir įdomu tirti, ar yra grėsmių interesams, kurios peržengia saugumizuojančio veiksmo ribą, o taip pat tikrinti, kurioms JAV Prezidento retorikoje ir JAV Nacionalinėje saugumo strategijoje įvardijamoms grėsmėms pasiūlytų nepaprastųjų priemonių įgyvendinimas priimamas auditorijos t.y. kurios iš šių grėsmių pasiekia trečiąjį saugumizacijos žingsnį.

Literatūros sąrašas

1. Allcott, Hunt, ir Matthew Gentzkow „Social Media and Fake news in the 2016 election”, *The Journal of Economic Perspectives*, 31(2), 2017, 211 – 235 pusl.
2. Art, Robert J., „*A Grand Strategy for America*”, London: Cornell University Press, 2003.
3. BBC, “Donald Trump: Mexico will pay for wall, '100%’”, 2016 09 01,
<<http://www.bbc.com/news/election-us-2016-37241284>> [Žiūrėta 2018 04 12]
4. Behr, Roy L., and Shanto Iyengar, "Television News, Real-World Cues, and Changes in the Public Agenda," *Public Opinion Quarterly*, 49, 1985, 38-57 pusl.
5. Bessant, Judith, „Right-Wing Populism ir Young ‘Stormers’: Conflict in Democratic Politics”, Sarah Pickard ir Judith Bessant (sud.), „*Young People Re-generating Politics in Times of Crises*”, e-knyga, 2018, 139 -160 pusl.,
<<http://thuvienso.bvu.edu.vn/bitstream/TVDHBRVT/18402/1/978-3-319-58250-4.pdf#page=148>> [Žiūrėta 2018 04 12]
6. Bromwich, Jonah Engel, “The Wild Inauguration of Andrew Jackson, Trump’s Populist Predecessor”, *The New York Times*, 2017 01 20,
<<https://www.nytimes.com/2017/01/20/us/politics/donald-trump-andrew-jackson.html>>
[Žiūrėta 2018 04 12]
7. Buzan, Barry, Ole Weaver ir Jaap de Wilde, „*Security: A New Framework for Analysis*”, Londonas: Lynne Rienner Publishers: 1998 m.
8. Clementi, Marco, David G. Haglund ir Andrea Locatelli, “Making America Grate Again: The “Italianization” of American Politics and the Future of Transatlantic Relations in the Era of Donald J. Trump”, *Political Science Quarterly*, 123(3), 2017, 495 – 525 pusl.
9. Cohen, Jeffrey E., „Presidential Rhetoric and the Public Agenda“, *American Journal of Political Science*, 39(1), 87 – 107 pusl.
10. Donoh, John J., “Comey, Trump and the Puzzling pattern of Crime in 2015 and Beyond”, *Columbia Law Review*, 117(5), 2017 06, 1297-1354 pus.
11. Donovan, Todd, ir David Redlawskb, “Donald Trump and right-wing populists in comparative perspective”, *Journal of Elections, Public Opinion and Parties*, 28(2), 2018, 190-207 pusl.
12. Druckman, James N., ir Justin W. Holmes, “Does Presidential Rhetoric Matter? Priming and Presidential Approval”, *Presidential Studies Quarterly*, 34(4), 2004 12, 755 – 778 pusl.

13. Edwards, Jason A., “Make America Great Again: Donald Trump and Redefining the U.S. Role in the World”, *Communication Quarterly*, 66(2), 2018, 176 – 195 pusl.
14. Faris, Robert M., et al., “*Partisanship, Propaganda, and Disinformation: Online Media and the 2016 U.S. Presidential Election*”, Cambridge, Massachusetts: Berkman Klein Center for Internet & Society Research, 2017,
<https://dash.harvard.edu/bitstream/handle/1/33759251/2017-08_electionReport_0.pdf>
[Žiūrėta 2018 04 12]
15. Flegenheimer, Matt, ir Michael Barbaro, “Donald Trump Is Elected President in Stunning Repudiation of the Establishment”, *The New York Times*, 2016 11 09,
<<https://www.nytimes.com/2016/11/09/us/politics/hillary-clinton-donald-trump-president.html>> [Žiūrėta 2018 04 12]
16. Gottfried, Jeffrey, ir Elisa Shearer, “News Use Across Social Media Platforms 2016”, Pew Research Center, 2016 05 26, <<http://www.journalism.org/2016/05/26/news-use-across-social-media-platforms-2016/>> [Žiūrėta 2018 04 12]
17. Graham, Chris, “Why is Donald Trump paying homage to Andrew Jackson and what are the comparisons?”, *The Telegraph*, 2017 03 16,
<<https://www.telegraph.co.uk/news/2017/03/16/donald-trump-paying-homage-andrew-jackson-comparisons/>> [Žiūrėta 2018 04 12]
18. Groll, Elias, “Can Facebook — and the Republic — Solve the Fake News Problem?”, *Foreign Policy*, 2016 11 15, <<http://foreignpolicy.com/2016/11/15/can-facebook-and-the-republic-solve-the-fake-news-problem/>> [Žiūrėta 2018 04 12]
19. Haberman, Maggie, ir David E. Sanger, “Transcript: Donald Trump Expounds on His Foreign Policy Views”, *The New York Times*, 2016 03 26,
<<https://www.nytimes.com/2016/03/27/us/politics/donald-trump-transcript.html>> [Žiūrėta 2018 04 12]
20. Haffa, Robert P., „Defence decisions for the Trump Administration“, *Strategic Studies Quarterly*, 11(1), 2017, 25-48 pusl.
21. Higgins, Andrew, Mike McIntire ir Gabriel J.x. Dance, “Inside a Fake News Sausage Factory: ‘This Is All About Income’”, *The New York Times*, 2016 11 25,
<<https://www.nytimes.com/2016/11/25/world/europe/fake-news-donald-trump-hillary-clinton-georgia.html>> [Žiūrėta 2018 04 12]

22. Hsien, Hsiu-Fang, Sarah E. Shannon „Three Approaches to Qualitative Content Analysis“, *Qualitative Health Research*, 15(9), 2005 pusl. 1277 – 1288 pusl.
23. Iyengar, Shanto, and Adam F. Simon, „New perspectives and evidence on political communication and campaign effects“, *Annual Review of Psychology*, 51, 2000, 149 – 169 pusl.
24. Jones, David Martin, ir Nicholas Khoo, „Donald Trump and the New Jacksonians“, *Policy*, 33(1), 2017 Ruduo, 42 – 49 pusl.
25. Kelleher, Christine A., ir Jennifer Wolak, „Priming Presidential Approval: The Conditionality of Issue Effects“, *Political Behavior*, 28(3), 2006 09, 193 – 210 pusl..
26. Knopf, Jeffrey W., “Security assurances and proliferation risks in the Trump administration”, *Contemporary Security Policy*, 38(1), 2017, 26 – 34 pusl.
27. Lemire, Jonathan, “Trump Election Has Parallels to Andrew Jackson's Presidency”, U.S. News, 2017 02 20, <<https://www.usnews.com/news/politics/articles/2017-02-20/trump-election-has-parallels-to-andrew-jacksons-presidency>> [Žiūrėta 2018 04 12]
28. Lomazoff, Eric, “Why Donald Trump is not Andrew Jackson (and Why that Matters for American Constitutional Democracy)”, *Maryland Law Review*, 77(280), 2017, 280 – 290 pusl.
29. McCurry, Justin, “Trump says US may not automatically defend NATO allies under attack”, *The Guardian*, 2016 07 21, <<https://www.theguardian.com/world/2016/jul/21/donald-trump-america-automatically-nato-allies-under-attack>> [Žiūrėta 2018 04 12]
30. Mead, Walter Russell, “Hamilton’s Way”, *World Policy Journal*, 13(3), 1996 Ruduo, 89 – 106 pusl.
31. Mead, Walter Russell, “The Jacksonian Revolt. American Populism and the Liberal Order”, *Foreign Affairs*, 2017 03/04, <<https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2017-01-20/jacksonian-revolt>> [Žiūrėta 2018 04 12]
32. Mead, Walter Russell, “The Jacksonian Tradition: And American Foreign Policy”, *The National Interest*, 58, 1999/2000 Žiema, 5 – 29 pusl.
33. Mead, Walter Russell, „*Special providence: American foreign policy and how it changed the world*“, New York: Knopf, 2001.

34. Miller, Zeke J., “How Donald Trump Creates News From Thin Air”, Time, 2016 12 06,
<<http://time.com/4591992/how-donald-trump-creates-news-from-thin-air/?iid=sr-link5>>
[Žiūrėta 2018 04 12]
35. Osborne, Samuel, “Donald Trump insists Mexico will pay for border wall in fiery immigration speech”, The Independent, 2016 09 01,
<<https://www.independent.co.uk/news/world/americas/donald-trump-mexico-immigration-speech-border-wall-will-pay-latest-news-us-election-2016-a7219416.html>> [Žiūrėta 2018 04 12]
36. Oxford University Press, “Definition of attack in English”,
<<https://en.oxforddictionaries.com/definition/attack>> [Žiūrėta 2018 05 05]
37. Oxford University Press, “Definition of barbaric in English”,
<<https://en.oxforddictionaries.com/definition/barbaric>> [Žiūrėta 2018 05 05]
38. Parkinson, Hannah Jane, “Click and elect: how fake news helped Donald Trump win a real election”, The Guardian, 2016 11 14,
<<https://www.theguardian.com/commentisfree/2016/nov/14/fake-news-donald-trump-election-alt-right-social-media-tech-companies>> [Žiūrėta 2018 04 12]
39. Posen, Barry R., “The Case for a Less Activist Foreign Policy”, Foreign Affairs, 2013 Sausis/Vasaris, <<https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2013-01-01/pull-back>> [Žiūrėta 2018 04 12]
40. Read, Max, “Donald Trump Won Because of Facebook”, New York, 2016 11 09,
<<http://nymag.com/selectall/2016/11/donald-trump-won-because-of-facebook.html>>
[Žiūrėta 2018 04 12]
41. Restad, Hilde Eliassen, “The Unexceptional Nation: Donald Trump and Making America Great Again”, Kinder Institute on Constitutional Democracy at the University of Missouri, 2017 01 23, <<http://startingpointjournal.com/donald-trump-making-america-great-again/>>
[Žiūrėta 2018 04 18]
42. Schreier, Margirt, “*Qualitative Content Analysis in Practice*”, New Delhi: Sage, 2012.
43. Skowronek, Stephen, “*The Politics Presidents Make: Leadership from John Adams to Bill Clinton*”, 2 leidimas, Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 1997.
44. Sullivan, Margaret, “Facebook's role in Trump's win is clear, no matter what Mark Zuckerberg says”, The Independent, 2017 09 08,

- <<https://www.independent.co.uk/voices/facebook-donald-trump-presidential-election-hillary-clinton-mark-zuckerberg-disinformation-a7935776.html>> [Žiūrėta 2018 04 12]
45. Taureck, Rita, "Securitisation Theory and Securitisation Studies', *Journal of International Relations and Development*, 9(1), 2006, 53-61 pusl.
 46. The Economist, "Hillary Clinton has got this. Probably. Very probably", 2016 11 08, <<https://www.economist.com/blogs/graphicdetail/2016/11/election-forecasting-wars>> [Žiūrėta 2018 04 12]
 47. The White House, "Joint Press Conference of President Trump and NATO Secretary General Stoltenberg", Washington, 2017 04 12, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/joint-press-conference-president-trump-nato-secretary-general-stoltenberg/>> [Žiūrėta 2018 05 05]
 48. The White House, "National Security Strategy of the United States of America", Washington, 2017 gruodis, <<https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf>> [Žiūrėta 2018 05 05] I pusl.
 49. The White House, "President Donald J. Trump's State of the Union Address", Washington, 2018 01 30 <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/president-donald-j-trumps-state-union-address/>> [Žiūrėta 2018 05 05]
 50. The White House, "President Trump's Speech to the Arab Islamic American Summit", Riyadh,, 2017 05 21, <<https://www.whitehouse.gov/articles/president-trump-delivers-remarks-arab-islamic-american-summit/>> [Žiūrėta 2018 05 05]
 51. The White House, "Remarks by President Trump on the Administration's National Security Strategy", Washington, 2017 12 18 <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-administrations-national-security-strategy/>> [Žiūrėta 2018 05 05]
 52. The White House, "Remarks by President Trump After Briefing with Joint Interagency Task Force-South, NORTHCOM and SOUTHCOM", Key West, 2018 04 19, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-briefing-joint-interagency-task-force-south-northcom-southcom/>> [Žiūrėta 2018 05 05]
 53. The White House, "Remarks by President Trump and President Abbas of the Palestinian Authority in Joint Statements", Bethlehem, 2017 05 23,

- <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-president-abbas-palestinian-authority-joint-statements-2/>> [Žiūrėta 2018 05 05]
54. The White House, “Remarks by President Trump and President Erdogan of Turkey in Joint Statement“, Washington, 2017 05 16, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-president-erdogan-turkey-joint-statement/>> [Žiūrėta 2018 05 05]
 55. The White House, “Remarks by President Trump and President Moon of the Republic of Korea in Joint Press Conference“, Seoul, 2017 11 07, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-president-moon-republic-korea-joint-press-conference-seoul-republic-korea/>> [Žiūrėta 2018 05 05]
 56. The White House, “Remarks by President Trump and Prime inister Netanyahu of Israel in Joint Press Conference“, Washington, 2017 02 15, < <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-prime-minister-netanyahu-israel-joint-press-conference/>> [Žiūrėta 2018 05 05]
 57. The White House, “Remarks by President Trump and Prime Minister Abe of Japan in Joint Press Conference“, Tokyo, 2017 11 06, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-prime-minister-abe-japan-joint-press-conference-tokyo-japan/>> [Žiūrėta 2018 05 05]
 58. The White House, “Remarks by President Trump at a Working Lunch with U.N. Security Council Ambassadors“, Washington, 2017 04 24, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-working-lunch-u-n-security-council-ambassadors/>> [Žiūrėta 2018 05 05]
 59. The White House, “Remarks by President Trump at Lunch with Members of the United Nations Security Council“, Washington, 2018 01 29, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-lunch-members-united-nations-security-council/>> [Žiūrėta 2018 05 05]
 60. The White House, “Remarks by President Trump at NATO unveiling of the Article 5 and Berlin Wall Memorials“, Brussels, 2017 05 25, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-nato-unveiling-article-5-berlin-wall-memorials-brussels-belgium/>> [Žiūrėta 2018 05 05]
 61. The White House, “Remarks by President Trump at Presentation of the Commander-in-Chief Trophy to the United States Air Force Academy“, Washington, 2017 05 02, <

- <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-presentation-commander-chief-trophy-united-states-air-force-academy/>> [Žiūrėta 2018 05 05]
62. The White House, “Remarks by President Trump at the 66th Annual National Prayer Breakfast“, Washington, 2018 02 08, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-66th-annual-national-prayer-breakfast/>> [Žiūrėta 2018 05 05]
 63. The White House, “Remarks by President Trump at the 9/11 Memorial Observance“, Arlington, 2017 09 11, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-9-11-memorial-observance/>> [Žiūrėta 2018 05 05]
 64. The White House, “Remarks by President Trump at United States Coast Guard Academy Commencement Ceremony“, New London, 2017 05 17, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-united-states-coast-guard-academy-commencement-ceremony/>> [Žiūrėta 2018 05 05]
 65. The White House, “Remarks by President Trump Before Meeting with Senior Military Leaders“, Washington, 2017 10 06, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-meeting-senior-military-leaders/>> [Žiūrėta 2018 05 05]
 66. The White House, “Remarks by President Trump on His Trip to Asia“, Washington, 2017 11 15, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-trip-asia/>> [Žiūrėta 2018 05 05]
 67. The White House, “Remarks by President Trump on Iran Strategy“, Washington, 2017 10 13, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-iran-strategy/>> [Žiūrėta 2018 05 05]
 68. The White House, “Remarks by President Trump on the Strategy in Afghanistan and South Asia“, Arlington, 2017 08 21, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-strategy-afghanistan-south-asia/>> [Žiūrėta 2018 05 05]
 69. The White House, “Remarks by President Trump to Coalition Representatives and Senior U.S. Commanders“, Florida, 2017 02 06, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-coalition-representatives-senior-u-s-commanders/>> [Žiūrėta 2018 05 05]
 70. The White House, “Remarks by President Trump to the 72nd Session of the United Nations General Assembly“, New York, 2017 09 19, <<https://www.whitehouse.gov/briefings->

- statements/remarks-president-trump-72nd-session-united-nations-general-assembly/> [Žiūrėta 2018 05 05]
71. The White House, “Remarks by President Trump to the National Convention of the American Legion“, Arlington, 2017 08 23, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-national-convention-american-legion/>> [Žiūrėta 2018 05 05]
 72. The White House, “Remarks by President Trump, President Moon of the Republic of Korea, and Prime Minister Abe of Japan Before Trilateral Meeting“, New York, 2017 09 21, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-president-moon-republic-korea-prime-minister-abe-japan-trilateral-meeting/>> [Žiūrėta 2018 05 05]
 73. The White House, “Statement by President Trump on Syria“, Washington, 2018 04 13, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/statement-president-trump-syria/>> [Žiūrėta 2018 05 05]
 74. The White House, “Statement by President Trump on the Paris Climate Accord“, Washington, 2017 06 01, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/statement-president-trump-paris-climate-accord/>> [Žiūrėta 2018 05 05]
 75. The White House, “The Inaugural Address“, Washington, 2017 01 20, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/the-inaugural-address/>> [Žiūrėta 2018 05 05]
 76. Thornberry, Mac, and Andrew F. Krepinevich Jr., “Preserving Primacy,” Foreign Affairs, 2016 Rugsėjis/Spalis, <<https://www.foreignaffairs.com/articles/north-america/2016-08-03/preserving-primacy>> [Žiūrėta 2018 04 12]
 77. Timberg, Craig, “Russian propaganda effort helped spread ‘fake news’ during election, experts say”, The Washington Post, 2016 11 24, <https://www.washingtonpost.com/business/economy/russian-propaganda-effort-helped-spread-fake-news-during-election-experts-say/2016/11/24/793903b6-8a40-4ca9-b712-716af66098fe_story.html?utm_term=.f45d4cad83e8> [Žiūrėta 2018 04 12]
 78. Tolbert, Caroline, J. David P. Redlawsk ir Kellen J. Gracey, “Racial attitudes and emotional responses to the 2016 Republican candidates”, *Journal of Elections, Public Opinion and Parties*, 28(2), 2018, 245 - 262 pusl.

79. Torbati, Yeganeh, “Trump election puts Iran nuclear deal on shaky ground, Reuters, 2016 11 09, <<https://www.reuters.com/article/us-usa-election-trump-iran/trump-election-puts-iran-nuclear-deal-on-shaky-ground-idUSKBN13427E>> [Žiūrėta 2018 04 12]
80. Weaver, Ole, “Aberystwyth, Paris, Copenhagen - New 'Schools' in Security Theory and their Origins between Core and Periphery”, Pranešimas konferencijoje „International Studies Association“, Montreal, 2004 kovo 17-20 d.
81. Weaver, Ole, “*Securitization and Desecuritization*”, kn. Ronnie D. Lipschutz (sud.) *On Security*, New York: Columbia University Press, 1995.
82. Wolf, Reinhard, “Donald Trump’s Status-Driven Foreign Policy”, *Survival: Global Politics and Strategy*, 59 (5), 2017 10/11, 99 – 116 pusl.

Summary

Although it has been over a year after the inauguration of the new President of the United States and there is a pressing need to examine and study the changes in the U.S. foreign policy, most of the academic literature is still focused on pre-election period, usually trying to identify the reasons of the surprising end of the Presidential election or trying to forecast possible changes in the U.S. foreign policy using various preexisting methods (e.g. Robert J. Art's Grand Strategies or Walter R. Mead's four traditions of U.S. foreign policy). Meanwhile academic analysis that would directly address Donald J. Trump's rhetoric on foreign policy and the relation of such rhetoric with the foreign policy that is being implemented is virtually nonexistent.

The aim of this study – “Security Agenda of Donald J. Trump: Analysis of Security Rhetoric of the US President“ – is to analyze post-inaugurational rhetoric of the U.S. President Donald J. Trump attempting to reveal the aspects of U.S. foreign policy that are securitized by the current U.S. President and how the securitization of those aspects translates to the National Security Strategy of the United States of America.

The main question is what aspects of U.S. foreign policy are securitized by President Donald J. Trump and how it is reflected in the National Security Strategy of the United States of America?

Goals of this study are (1) to examine the existing academic literature that analyses the rhetoric of Donald J. Trump, his foreign policy goals and implemented foreign policy; (2) using Securitization theory by B. Buzan and O. Weaver understand what aspects of U.S. foreign policy are securitized in Donald J. Trump's rhetoric and (3) upon the identification of Trump's securitized U.S. foreign policy aspects examine the National Security Strategy of the United States of America, seeking to reveal which of Trump's securitized aspects are reflected in the strategy and which of those transgress the limits of securitizing move (i.e. a certain aspect of the U.S. foreign policy is not only named as a threat but also emergency measures are offered to solve that threat).

In order to achieve these goals a method of qualitative content analysis was used to select the relevant material (speeches, remarks and press conferences of Donald J. Trump on national security and foreign policy) and build coding frame which allowed to identify the main threats that are securitized in Donald J. Trump's rhetoric. The identified threats fall under three main categories: existential threats (terrorism and rogue regimes i.e. Iran, North Korea, Syria); threats to the U.S. interests (bad deals and states that are not fulfilling financial obligations to international

organizations) and threats that are securitized in two ways – as existential threats as well as threats to the U.S. interests (immigration).

The research in this study has shown that almost all these threats (except for states that are not fulfilling financial obligations to international organizations) are included into the National Security Strategy of the United States of America. This study also reveals that the threats that were included into the National Security Strategy are securitized there in a very similar fashion to the way they are securitized in Presidential rhetoric. Finally, it is determined that emergency measures were offered to solve those threats that were securitized (at least in part) as existential threats – terrorism, rogue regimes, immigration – in the rhetoric of U.S. President Donald J. Trump while those threats that did not have an element of existential threat in their securitization remained in the realm of securitizing move, that is the measures that were offered to solve them do not constitute as emergency measures.

The study ends with several suggestions for future research that would be useful and interesting. It is proposed to execute a more in-depth analysis of threats to the U.S. interests seeking to find out whether there are some threats that are securitized as threats to the U.S. interests that surpasses the limits of securitizing move or to examine which of the securitized threats reach the third step of securitization and are accepted by the public.